

Mreža Clubture: mapiranje organizacija izvaninstitucionalne kulture

ISTRAŽIVAČKI IZVJEŠTAJ
pripremio Edgar Buršić

Izdavač: Savez udruga Klubbura / Mreža Clubture
Kvaternikov trg 2, Zagreb

Anketni upitnik pripremili: Edgar Buršić
Davor Mišković

Suradnice u istraživanju: Katarina Pavić i Marta Klepo
Financijska administracija: Sofija Dobrić

Istraživački izvještaj: Edgar Buršić

Lektura i korektura publikacije: Ante Zlatko Stolica, Oblok d.o.o.

Dizajn: Ruta

Tisak: Tiskara Zelina d.d.

Naklada: 800

ISBN 978-953-95994-3-8

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 874931.

Ovo djelo je ustupljeno pod Creative Commons licencom Imenovanje 3.0 Hrvatska. Da biste vidjeli primjerak te licence, posjetite <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/hr/> ili pošaljite pismo na Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.

Istraživanje je provedeno kroz program Centara znanja za društveni razvoj u području nezavisne kulture

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

Zagreb 2014.

**Mreža Clubture:
mapiranje organizacija
izvaninstitucionalne
kulture**

Sadržaj

7	Uvod
8	O metodi
9	Obuhvaćene organizacije
10	Dugoročnost djelovanja i vrsta registracije
11	Sjedište organizacija članica mreže clubture
13	Članstvo u organizacijama
14	Resursi organizacije
14	Ljudski resursi
15	Zaposlene osobe i osobe koje primaju honorare
17	Volonteri
17	Dob ljudi koji rade ili volontiraju u organizacijama mreže clubture
18	Rod/spol djelatnika, aktivista i volontera
20	Što zaključiti o ljudskim resursima?
20	Financijski resursi
22	Analiza izvora sredstava
24	Udio različitih izvora u budžetu
27	<i>Outsourcing</i> države?
28	Materijalni resursi
28	Tehnički resursi
30	Prostorni resursi
31	Dužina trajanja ugovora
31	Veličina prostora
32	Dijeljenje prostora
32	Frekvencija djelovanja na različitim razinama
33	Suradnja
34	Ministarstvo kulture i ostala tijela državne uprave
35	Lokalna uprava i samouprava
35	Javne ustanove u kulturi i druge javne ustanove
35	Nevladine organizacije u kulturi i šire, pojedinci–umjetnici i pojedinci–stručnjaci
36	Poslovni sektor
36	Područje suradnje
37	Geografsko područje suradnje
38	Umjetničko područje djelovanja
41	Članstvo u formalnim mrežama
42	Organizacije osnivačice mreže clubture
43	Ciljevi djelovanja organizacija
44	Prezentacija organizacije
44	Ostvarenje programa po tromjesečjima
45	Strateški planovi organizacija
46	Mreža organizacija unutar mreže clubture
51	Zaključak
53	Reference
54	Dodaci
54	Popis udruga koje su pozvane u mapiranje

**Mreža Clubture:
mapiranje organizacija
izvaninstitucionalne
kulture**

Savez udruga Klubtura (mreža Clubture) već duži niz godina predstavlja primjer uspješne prakse umrežavanja. Djeluje već duže od deset godina (od 2002. godine) te okuplja organizacije iz područja izvaninstitucionalne kulture iz gotovo svih dijelova Hrvatske. U posljednjih 12 godina kroz mrežu Clubture je prošlo preko 200 organizacija koje su bile članice ili su barem sudjelovale u nekom od programa, a u ovom mapiranju obuhvaćeno je 47 organizacija koje su članice ili će vrlo vjerojatno uskoro postati, obzirom na to da su provodile programe u sklopu mreže.

2006. godine napravljeno je istraživanje nad organizacijama mreže Clubture čiji su sažeti rezultati objavljeni najprije kao dvojezični istraživački izvještaj pod naslovom “Istraživanje nezavisnog kulturnog sektora: mreža Klubtura/Clubture. Istraživački izvještaj” (Kardov i dr. [2006.]), zatim kao detaljnije obrađeni rezultati 2007. godine u, također dvojezičnom, zborniku “Clubture: Kultura kao proces razmjene, 2002. – 2007.” (ur. Vidović, Dea, 2007.). Nakon sedam godina željelo se vidjeti kakva je struktura mreže, tko su članice te kako stoje s različitim resursima (tehničkim, financijskim, ljudskim, prostornim), koja su kulturna, geografska i druga područja djelovanja. Ukratko, primarni cilj je bio napraviti svojevrsan “popis stanovništva” organizacija izvaninstitucionalne kulture vezanih za mrežu Clubture.

Dakle, rad koji je pred Vama ne može se zvati istraživanjem u pravom smislu riječi jer je prvenstveni cilj bio prikupiti što više podataka o organizacijama, bez namjere testiranja određenih hipoteza. Cilj je bio dobiti što više odgovorenih anketa. Vrijeme ispunjavanja ankete je stoga bilo ograničeno na 20 minuta, nakon čega bi osoba iz organizacije zadužena za odgovaranje sakupila osnovne podatke iz organizacijske dokumentacije. Polazeći od iskustva, pretpostavljali smo da bi duža anketa ili još preciznija pitanja bili veća prepreka za odgovaranje. Anketa je morala biti opširna, ali ne preopširna. Pitanja, odnosno teme su na osnovu poznavanja izvaninstitucionalne kulturne scene, kroz *brainstorming* osmislili Davor Mišković i Edgar Buršić.

Na kraju smo dobili optimalno opširnu anketu. Naime, 18. listopada 2013. anketa je poslana elektroničkim putem na adrese 47 organizacija članica koje su imale rok od dva tjedna za poslati odgovore. Jedan iznimno mali dio odgovorio je u roku od tjedan dana, no i nakon dva tjedna dobili smo mali broj odgovora. Tek 20. studenog 2013. dobili smo 43 odgovora od mogućih 47. Većina odgovora stigla je nakon šest podsjetnika i većeg broja telefonskih poziva od strane djelatnica Saveza udruga Klubtura. No ni tada svi odgovori nisu bili potpuni i trebalo je dodatno raditi na uređenju podataka, pogotovo onih financijskih.

Veći dio pitanja bio je preuzet iz istraživanja iz 2006. godine radi moguće usporedbe podataka, no i tu je bilo problema jer, iako su autori ranijeg istraživanja promptno poslali anketu u obliku za ispis i podatke u formatu za statistički paket SPSS, dobivena datoteka nije bila uređena verzija datoteke koja je korištena za obradu te nije imala kodni plan i/ili etikete. Iz tog razloga nije bilo moguće usporediti većinu podataka.

Dio pitanja smo odbacili jer nam se činilo, kako smo gore naveli, da će usporiti proces prikupljanja podataka, ali i da bismo mogli ubaciti pitanja koja su nam se činila relevantnija za današnju situaciju.

Prikupljeni podaci otvaraju i mnoga druga pitanja koja će biti potrebno dalje istražiti, odnosno otvaraju niz mogućnosti daljnjih istraživanja u području izvaninstitucionalne kulture i kulture u širem smislu. Nije nam bila namjera donositi preciznije zaključke o takvoj sceni, no nadamo se da smo doprinijeli prikupljanju većeg broja informacija vezanih za tu scenu, koje će biti korisne za stvaranje kulturnih politika ili za nova promišljanja nezavisnog sektora. To je i bit mapiranja.

0 metodi

Iako je broj članica mreže Klubture relativno mali, koristili smo metodu ankete jer je na taj način bilo moguće brže prikupiti i analizirati podatke. Neka kvalitativna metoda prikupljanja i analize podataka zahtijevala bi veću količinu vremena, a sami rezultati bili bi upitni ukoliko ne bi bilo moguće posvetiti duže vrijeme samoj analizi.

Anketu smo slali elektroničkim putem koristeći aplikaciju otvorenog koda *Limesurvey*. Anketa nije bila anonimna, a iskoristili smo i mogućnost praćenja procesa odgovaranja, prvenstveno radi mogućnosti ciljanog “po-žurivanja”. Također, spomenuta količina od 47 ispitanika je već po sebi ograničena pa bi u slučaju da se ne prikupi većina odgovora, relevantnost ankete bila upitna.

Naposljetku smo dobili 43 zadovoljavajuća odgovora od mogućih 47, no mogli smo vidjeti da su i neke od preostale 4 organizacije krenule odgovarati, tako da kod nekih pitanja imamo i više od 43 odgovora⁰¹. U svakom slučaju, anonimnost svih podataka je zajamčena⁰². Iako nismo sakupili odgovore svih organizacija, vjerujemo da veliki broj odgovora reprezentira činjenično stanje svih organizacija unutar mreže.

Budući da se radi o malom broju ispitanika, podatke smo prikazali prvenstveno u frekvencijama kako je to i uobičajeno, ali smo prikazali i postotke jer je većina ljudi naviknuta na takav prikaz.

Radi veće razumljivosti podataka, nismo unosili rezultate različitih statističkih testova, no koristili smo ih za kontrolu određenih razlika. Naprimjer, ako u tekstu tvrdimo da je zaposleno više žena, znači da je to statistički značajno. Osim toga, koristili smo kratice naziva umjesto matematičkih simbola jer nam se činilo da je tako lakše pratiti tekst.

Moguće je kontaktirati autora radi dobivanja anonimiziranih podataka vezanih za ovo mapiranje za daljnju obradu.

Obuhvaćene organizacije

Kao što je već jasno, obuhvatili smo organizacije članice mreže Clubture koja je najveća i najpoznatija mreža organizacija koje se bave izvaninstitucionalnom kulturom i koje čine “čvrstu jezgru nezavisne kulturne scene” (Kardov i dr. 2007:5). Takve organizacije imaju sljedeće karakteristike (Kardov i dr. 2007:5):

1. [...] imaju dovoljno čvrstu strukturu koja im donekle omogućuje stabilnost i dugoročnost djelovanja,
2. neprofitne su i neovisne o komercijalnom i državnom sektoru,

⁰¹ Neke organizacije koje su poslale natrag ankete, nisu odgovorile na sva pitanja, tako da su dobro došli i krnji odgovori nekih organizacija.

⁰² Kod analize mreža to nije moguće, no nije ni problematično.

3. formalno su registrirane,
4. okupljaju više članova (nisu poduhvati pojedinca),
5. fokus interesa i aktivnog djelovanja smješten im je u području kulture i umjetnosti.

U daljnjem ćemo tekstu vidjeti koliko se organizacije uklapaju u gore naveden opis.

Dugoročnost djelovanja i vrsta registracije

Organizacije unutar mreže Clulture u prosjeku djeluju oko 10 godina⁰³, s tim da je najmlađa organizacija registrirana 2013. godine, a najstarija djeluje 18 godina. Zanimljivo je da gotovo polovica organizacija djeluje više od 10 godina što možemo smatrati indikatorom stabilnosti organizacija. U sljedećoj tablici možemo vidjeti frekvencije starosti organizacija po kategorijama od pet godina.

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Od 0 do 5 godina	12	25.5	26.1	26.1
Od 6 do 10 godina	13	27.7	28.3	54.3
Od 11 do 15 godina	16	34.0	34.8	89.1
Od 16 do 20 godina	5	10.6	10.9	100.0
Ukupno	46	97.9	100.0	
Nema odgovora	1	2.1		
Ukupno	47	100.0		

S jedne strane je vidljiv priliv mlađih organizacija, a s druge stalnost starijih organizacija članica.

Gotovo sve organizacije registrirane su kao udruge građana (njih 44 [93,6%]), a samo dvije (4,3%) kao umjetničke organizacije. Takva situacija je normalna za sektor izvaninstitucionalne kulture u kojem je, kako ćemo vidjeti, rijetko koja organizacija striktno vezana za umjetničko djelovanje. S druge strane to je, po našem mišljenju, i indikator želje za bržim djelovanjem, bez čekanja priznanja etabliranog svijeta umjetnosti.

U prosjeku organizacije djeluju neformalno oko godinu i pol dana prije formalne registracije (ar. sred. = 1,52, std. dev. = 2,99). Zapravo, gotovo polovica organizacija je registrirana iste godine kada su i osnovane (22 [46,8%]), a neke organizacije su najprije registrirane pa su tek kasnije počele djelovati (3 [6,4%]). Međutim, postoje i 3 organizacije koje su dugo djelovale prije formalne registracije – jedna od njih je djelovala 8 godina (2,1%), druga 10 (2,1%), a treća čak 14 godina (2,1%).

03 Aritmetička sredina (koristit ćemo u daljnjem tekstu "Ar. sred." umjesto simbola \bar{x}) je 9,63 godine, standardna pogreška aritmetičke sredine ("Std. pogr. ar. sr.") je .71, medijan je 10 godina, mod je 12 (odnosno 14), standardna devijacija ("std. dev.") je 4,82, a varijanca 23,22.

Kasnija formalna registracija organizacije može biti indikator pripadanja sceni koja želi biti sasvim nezavisna ili “alternativna” – tek kasnije akteri se, uglavnom zbog vanjskog pritiska, odlučuju na registraciju neformalne inicijative. Ovaj zaključak nije moguće u potpunosti izvesti na osnovi podataka koje imamo, ali to bi mogla biti tema nekog budućeg kvalitativnog istraživanja.

Sjedište organizacija članica mreže Clubture

U Istraživanju iz ožujka 2006. godine sjedišta organizacija su promatrana po principu razlikovanja centra i periferije, gdje je centar grad Zagreb, a periferija sve ostalo. Tada je većina organizacija bila situirana na periferiji. Organizacije sa sjedištem u Zagrebu, 2006. godine su sačinjavale nešto manje od jedne trećine ukupnog broja organizacija uključenih u rad mreže (11 organizacija [29,7%])⁰⁴, a 2013. godine čine gotovo polovicu uključenih organizacija (23 organizacije [48,9%]).

Iz tablice je vidljivo da mnoga mjesta u Hrvatskoj nemaju organizacije predstavnice unutar mreže Clubture, dok u drugim mjestima broj stagnira ili je opao.

Mjesto	2006.		2013.		Razlika
	Frekv.	%	Frekv.	%	
Čakovec	1	2,7	1	2,1	0
Dubrovnik	2	5,4	2	4,3	0
Hr. Kostajnica	1	2,7	0	0	-1
Karlovac	1	2,7	2	4,3	1
Knin	1	2,7	0	0	-1
Križevci	3	8,1	1	2,1	-2
Kumrovec	1	2,7	0	0	-1
Labin	2	5,4	1	2,1	-1
Osijek	2	5,4	0	0	-2
Petrinja	1	2,7	0	0	-1
Pula	2	5,4	3	6,4	1
Rijeka	3	8,1	3	6,4	0
Sinj	0,0	0,0	1	2,1	1
Sisak	1	2,7	0	0	-1
Split	2	5,4	5	10,6	3
Šibenik	1	2,7	0	0	-1
Varaždin	0,0	0,0	1	2,1	1

⁰⁴ Kada je populacija tako mala, podaci se prikazuju u apsolutnim brojkama, no ovdje je prikazan postotak jer je lakše usporediti s rezultatima istraživanja iz 2006. godine u kojem su podaci bili prikazani u postocima. Drugi razlog je taj što si mnogi ljudi putem postotaka lakše predoče sliku o situaciji.

Veliki Grđevac	0,0	0,0	1	2,1	1
Vukovar	0,0	0,0	1	2,1	1
Zabok	1	2,7	1	2,1	0
Zadar	1	2,7	1	2,1	0
Zagreb	11	29,7	23	48,9	12
Ukupno	37	100,0	47	100	10

Što se sjedišta tiče, možemo reći da je mreža Clubture danas poprilično centralizirana. Međutim, kako smo saznali od predstavnika mreže Clubture, još je uvijek veći na programa inicirana od strane udruga izvan Zagreba – čak više od četiri petine programa.

Gledamo li zastupljenost po županijama, također možemo vidjeti da je većina organizacija iz grada Zagreba i Zagrebačke županije, ali isto tako je vidljivo da su zastupljene i organizacije iz “jadranskih” županija, kao što su Splitsko-dalmatinska, Istarska ili Primorsko-goranska, županije o kojima se obično razmišlja u kontekstu turističke ponude.

Županije	Frekv.	%	Valjani %	Kum. %
Bjelovarsko-bilogorska županija	1	2,1	2,2	2,2
Dubrovačko-neretvanska županija	2	4,3	4,3	6,5
Istarska županija	4	8,5	8,7	15,2
Karlovačka županija	2	4,3	4,3	19,6
Koprivničko-križevačka županija	1	2,1	2,2	21,7
Krapinsko-zagorska županija	1	2,1	2,2	23,9
Međimurska županija	1	2,1	2,2	26,1
Primorsko-goranska županija	3	6,4	6,5	32,6
Splitsko-dalmatinska županija	6	12,8	13,0	45,7
Varaždinska županija	1	2,1	2,2	47,8
Vukovarsko-srijemska županija	1	2,1	2,2	50,0
Zadarska županija	1	2,1	2,2	52,2
Zagrebačka županija	4	8,5	8,7	60,9
Grad Zagreb	18	38,3	39,1	100,0
Ukupno odgovora	46	97,9	100,0	
Nema odgovora	1	2,1		
Ukupno	47	100,0		

Među organizacijama koje su sudjelovale u mapiranju, nema organizacija iz Brodsko-posavske, Ličko-senjske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Sisačkomoslavačke, Virovitičko-podravске te Šibensko-kninske županije. Iz tih županija neke organizacije sudjeluju kao partneri *hosteri*, no čini se da već dugo nisu predlagale

programe. Budući da je u prošlosti bilo predstavnika iz nekih od navedenih županija, početna bi točka trebala biti vezana za nestajanje članica iz tih županija, ali i za opće stanje izvaninstitucionalne kulture u tim dijelovima Hrvatske⁰⁵.

Članstvo u organizacijama

Organizacije u prosjeku imaju 17 članova⁰⁶, a sve organizacije zajedno imaju potencijalno oko dvije tisuće članova⁰⁷.

	Frekv.	%	Valjani %	Kum. %
Do 10 članova	12	25,5	26,7	26,7
Od 11 do 20 članova	17	36,2	37,8	64,4
Od 21 do 30 članova	9	19,1	20,0	84,4
Od 31 do 40 članova	2	4,3	4,4	88,9
Od 41 do 50 članova	1	2,1	2,2	91,1
51 i više članova	4	8,5	8,9	100,0
Ukupno odgovora	45	95,7	100,0	
Nema odgovora	2	4,3		
Ukupno	47	100,0		

Htjeli smo ustanoviti koliki je broj aktivnih članova u organizacijama. Da bismo dobili tu brojku, postavili smo pitanje: “Koliko je članova Vaše organizacije bilo uključeno u programe i projekte u 2012. godini?” Pretpostavljamo da je većina organizacija odgovorila na pitanje na osnovi vlastite percepcije, tako da ne možemo tvrditi da su brojke precizne, ali su svakako indikativne. Kod navođenja aktivnih članova prosjek (medijan) pada na 10 osoba, a raspon aktivnih članova ide od jednog do 150 aktivnih članova.

	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
Do 10 članova	26	55,3	55,3
Od 11 do 20 članova	14	29,8	85,1
Od 21 do 30 članova	2	4,3	89,4
Od 31 do 40 članova	2	4,3	93,6
Više od 41 člana	3	6,4	100,0
Ukupno	47	100,0	

Iako aktivnih članova ima nešto manje, razlika nije značajna. Možemo reći da su članovi organizacija uglavnom i aktivisti.

05 Intuitivno nam se čini da prati socio-ekonomske prilike u tim županijama. Neko buduće istraživanje bi trebalo uzeti u obzir i obrazovanje, rezultate na političkim izborima i na nedavnom referendumu od 01. 12. 2013., itd.

06 Uzeli smo medijan kao mjeru centralne vrijednosti jer je manje osjetljiva na ekstremne vrijednosti. Naime, s jedne strane imamo jednu organizaciju koja ima dva člana, a s druge strane jednu organizaciju koja ima 999 članova. Inače, aritmetička sredina je 42,29 (std. dev. = 146,55) članova.

07 Zbroj svih deklariranih članova je 1 903, no kao što je već navedeno gore, jedna je organizacija upisala da ima 999 članova, a to je malo vjerojatno. Možemo pretpostaviti da organizacije sveukupno imaju oko 1 000 članova.

Resursi organizacije

Na tragu istraživanja iz 2006. godine, htjeli smo vidjeti kakvi su resursi organizacija, od ljudskih, preko materijalnih, do financijskih. Najprije smo postavili pitanje o vlastitoj percepciji resursa pojedine organizacije, a pitanje je glasilo: “Jesu li resursi (ljudski, materijalni i financijski), koji su na raspolaganju Vašoj organizaciji, dostatni za ispunjenje temeljnih ciljeva organizacije?” Mogući odgovori su bili “1 – nedostatni, 2 – djelomično dostatni, 3 – dostatni”. Organizacije smatraju da su njihovi resursi uglavnom “djelomično dostatni” ili “nedostatni”. Možemo zaključiti da su ljudski resursi u malo boljoj situaciji.

	N Valj.	Ar. sred.	Std. gr. ar. sr.	Medijan	Mod	Std. dev.
Ljudski resursi	44	2,11	,093	2,00	2	,618
Materijalni resursi	44	1,89	,099	2,00	2	,655
Financijski resursi	44	1,59	,099	1,50	1	,658

Percepcija (ne)dostatnosti resursa ne govori nam previše o stvarnom stanju. Gornji limit resursa ne postoji, tako da ljudi imaju tendenciju vidjeti svoju situaciju kao lošiju. Međutim, u sljedećim redovima prikazat ćemo neke stvarne pokazatelje stanja.

Ljudski resursi

Važno pitanje u vremenima krize je pitanje zaposlenosti. U sektoru izvaninstitucionalne kulture (ne)zaposlenost je također važno pitanje. Osim zaposlenosti, važno je i pitanje stjecanja znanja, odnosno obrazovanja “na terenu”, u praksi, kroz volontiranje. Iz tih smo razloga uvrstili pitanja o dinamikama zapošljavanja, odnosno o broju zaposlenih te tipu strukture zaposlenih i volontera. Dakle, zanimali su nas rod i starost djelatnika u izvaninstitucionalnom sektoru.

Da bismo lakše ustanovili stanje u organizacijama, uzeli smo 2012. godinu kao okvirnu godinu za broj zaposlenih po raznim kategorijama. Zanimalo nas je:

1. Koliko je osoba zaposleno na neodređeno vrijeme?
2. Koliko je osoba zaposleno na određeno vrijeme?

3. Koliko je osoba imalo stalne honorare (više od šest u 2012. godini)?
4. Koliko je osoba imalo povremene honorare (manje od šest u 2012. godini)?
5. Koliko je osoba radilo volonterski (bez ikakve novčane naknade)?

Osim toga, kao što je već navedeno, zanimali su nas spol i godine osoba koje su bile zaposlene na jedan od navedenih načina (točke 1, 2, 3, 4) te spol i godine volonterki i volontera (točka 5).

Zaposlene osobe i osobe koje primaju honorare

Ono što je na prvi pogled vidljivo iz tablica o stalno zaposlenima jest činjenica da velika većina organizacija nema stalno zaposlenih djelatnika, bilo na neodređeno ili određeno vrijeme.

≡ Zaposleni na neodređeno vrijeme (ugovor o radu)

	Frekv.	Valj. %	Kum. %
0	29	61.7	61.7
1	5	10.6	72.3
2	5	10.6	83.0
3	6	12.8	95.7
6	1	2.1	97.9
7	1	2.1	100.0
Ukupno	47	100.0	

≡ Zaposleni na određeno vrijeme (ugovor o radu)

	Frekv.	Valj. %	Kum. %
0	32	68.1	68.1
1	7	14.9	83.0
Valjani 2	5	10.6	93.6
3	2	4.3	97.9
4	1	2.1	100.0
Ukupno	47	100.0	

Vrlo mali broj organizacija (točnije, samo dvije) ima više od pet zaposlenih na neodređeno vrijeme. Nijedna organizacija nema više od pet zaposlenih na određeno vrijeme.

Iz tablice zaposlenih na određeno vrijeme vidimo da situacija nije bolja, ali možemo primijetiti da postoji više organizacija koje imaju barem jednu osobu zaposlenu na određeno vrijeme. Moguće je da je teže osigurati sredstva koja mogu zajamčiti dugoročnije zapošljavanje, no takvu bi hipotezu trebalo testirati na terenu.

Kad je riječ o honorarima situacija je malo bolja, posebice kad su u pitanju kratkoročni honorari, ali slično je i kod dugoročnih honorara – više od šest u godini. Definitivno je moguće okarakterizirati djelatnike u nezavisnoj kulturi kao prekarne radnike. S druge strane, ne znamo radi li se zapravo o investiciji u znanje i izgradnji društvenog kapitala koji će se iskoristiti u budućnosti⁰⁸.

≡ Stalni honorari (više od 6 u godini)

Br. hon.	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
0	37	78.7	78.7
1	4	8.5	87.2
2	1	2.1	89.4
3	1	2.1	91.5
4	1	2.1	93.6
5	2	4.3	97.9
15	1	2.1	100.0
Ukupno	47	100.0	

Organizacije obično isplaćuju honorare u trajanju manjem od šest mjeseci.

≡ Kategorije ljudi s povremenim honorarima

	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
Bez honorara	18	38.3	38.3
Od 1 do 10 honorara	15	31.9	70.2
Od 11 do 20 honorara	10	21.3	91.5
31 i više honorara	4	8.5	100.0
Ukupno	47	100.0	

Iako je znatan broj onih organizacija koje ne isplaćuju velik broj honorara, imamo i drugačije slučajeve pa je tako jedna organizacija (2,1%) u 2012. godini isplatila i do 80 honorara.

⁰⁸ Takvo istraživanje bi bilo moguće napraviti tako da se intervjuiraju ljudi koji su u zadnjih 10 do 15 godina radili u izvaninstitucionalnoj kulturi. Na taj način bismo saznali gdje su i kako su završili.

Volonteri

Što se tiče volontera, u 2012. godini je samo deset organizacija (21,3%) izjavilo da nema volontera, što je dokaz da organizacije izvaninstitucionalne kulture uglavnom djeluju na volonterskoj bazi, na prekarnom radu te uglavnom služe kao odskočna daska za djelovanje u kulturi, a manje kao mjesto rada do umirovljenja.

≡ Broj osoba koje su volonterski radile

	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
Nemaju volontere	10	21.3	21.3
Od jednog do 10	17	36.2	57.4
Od 11 do 20	6	12.8	70.2
Od 21 do 30	8	17.0	87.2
Od 31 do 40	2	4.3	91.5
Od 41 do 50	2	4.3	95.7
Preko 50 volontera	2	4.3	100.0
Ukupno	47	100.0	

Većina organizacija, kao što smo već naveli, ima do deset volontera. Čest je slučaj da organizacije imaju i do 50 volontera, a dvije su izjavile da su u 2012. godini imale 100 volontera.

Zbrojimo li sve volontere svih organizacija iz 2012. godine dolazimo do brojke od mogućih 760 volontera⁰⁹ koji su prošli kroz različite organizacije.

Dob ljudi koji rade ili volontiraju u organizacijama mreže Clubture

Kao što smo naveli, većina organizacija nema stalno zaposlene osobe, ima velik broj volontera te se čini da su prekarni radnici glavni akteri takve scene. Moglo bi se pomisliti da je prosječna dob djelatnika u ovom sektoru prilično niska, no, po svemu sudeći čini se da nije tako. Tražili smo od ispitanika da sami upišu prosječnu dob zaposlenih. Prosjek upisane prosječne dobi djelatnika, neovisno rade li na određeno ili neodređeno vrijeme, je oko 34 godine (ar. sred. = 33,60, std. dev. = 3,921, medijan = 34). Najmanji upisani prosjek bio je 27 godina, a najveći 40 godina. Dakle, možemo tvrditi da su djelatnici u organizacijama mreže Clubture uglavnom zrele osobe mlađe dobi i sredovječne osobe.

09 Broj od 760 volontera predstavlja samo mogućnost i ne možemo ga uzeti bez određenih napomena. Naime, osobe iz raznih organizacija koje su ispunjavale anketu, mogle su upisati broj volontera baziran na formalnoj evidenciji. Međutim, kako je taj broj mogao biti baziran samo na percepciji osobe, nismo bili u mogućnosti provjeravati jesu li tvrdnje istinite. Zatim, u različitim organizacijama mogle su volontirati iste osobe. Naprimjer, jedna volonterka mogla je biti aktivna kao takva u više udruuga u Zagrebu, ili je jedan volonter mogao kao student biti aktivan u udruzi u Zagrebu, ali i u još jednoj u rodnom kraju. Vjerujemo da bismo dobili precizniji broj da smo tražili od ispitanika da upišu broj osoba koje volontiraju i imaju volonterski ugovor ili volontersku knjižicu, no preciznost ne bi bila znatno veća, s tim da bismo izgubili veliki broj ljudi koji volontiraju, a nemaju takvu knjižicu jer u Hrvatskoj to još nije uobičajena praksa.

Kad su u pitanju volonteri, prosječna dob je nešto niža. Najniža prosječna dob volontera je 20 godina (jedna organizacija), a najviša 38 godina (dvije organizacije). Sveukupan prosjek je 27 godina (ar. sred. = 27,11 godina, std. dev. = 3,864, medijan = 27). Osobe u toj dobi mogu se smatrati zrelim mlađim osobama, no formalno osobe te dobi još uvijek spadaju u mlade. Na temelju ovih podataka možemo se s pravom pitati jesu li volonteri tu jer žele još kao mladi naučiti neke vještine ili je posrijedi neka druga motivacija? Dolaze li volonteri na volontiranje nakon radnog vremena u nekoj drugoj organizaciji? Nadam se da će buduća istraživanja dati odgovore na ovakva pitanja.

Rod/spol djelatnika, aktivista i volontera

Kad promatramo rod/spol zaposlenih u organizacijama članicama mreže Clubture, možemo vidjeti da su žene značajno zastupljenije.

	Broj zaposlenih osoba po spolu	Ženskog spola	Muškog spola
N	Valjani odg.	10	10
	Nema odg.	37	37
	Ar. sred.	3.20	1.30
	Std. pogr. ar. sred.	.593	.396
	Medijan	2.50	1.00
	Mod	2	0 ^a
	Std. dev.	1.874	1.252
	Varijanca	3.511	1.567
	Raspon	6	4
	Min.	2	0
	Max.	8	4
	Ukupno	32	13

Zanimljivo je vidjeti i konkretnije brojke osoba zaposlenih u udrugama. U tablicama su izneseni podaci samo za udruge koje imaju zaposlene.

^a Postoji više modova. Prikazan je manji.

☰ PITANJE: Molimo Vas da upišete broj osoba koje su zaposlene u organizaciji po spolu.

Ženskog spola	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
2	5	50.0	50.0
3	2	20.0	70.0
4	2	20.0	90.0
8	1	10.0	100.0
Total	10	100.0	
N. o.	37		
Ukupno	47		

Muškog spola	Frekv.	Valjani %	Kumulativni %
0	3	30.0	30.0
1	3	30.0	60.0
2	3	30.0	90.0
4	1	10.0	100.0
Total	10	100.0	
N. o.	37		
Ukupno	47		

Kod volontera je situacija nešto drugačija. Nema značajnije razlike između broja volontera različitih spolova.

		Ženskog spola	Muškog spola
N	Valjani	37	37
	Nema odg.	10	10
	Ar. sred.	8.95	6.73
	Std. poqr. ar. sred.	1.663	1.067
	Medijan	5.00	5.00
	Mod	1	2
	Std. dev.	10.119	6.488
	Varijanca	102.386	42.092
	Raspon	45	26
	Min.	0	0
	Max.	45	26
	Ukupno	331	249

Što zaključiti o ljudskim resursima?

Iz dobivenih podataka ne možemo izvoditi dublje zaključke, ali možemo otvoriti određena pitanja. Je li riječ o prekarizaciji rada mladih? Jesu li ljudi koji se bave izvaninstitucionalnom kulturom zaposleni negdje drugdje, što bi značilo da je rad u kulturnom sektoru samo dodatni rad? Spadaju li u više društvene klase te si tako mogu dozvoliti taj način rada? Služi li izvaninstitucionalni sektor kao neformalno sveučilište za buduće poslove u djelatnostima vezanim za kulturu? Lista pitanja je beskrajna. Potrebno je detaljnije i ciljano istražiti rad u kulturi općenito te posebno onaj u izvaninstitucionalnoj, bilo to kvalitativno ili kvantitativno.

Ono što je sada vidljivo jest činjenica da žene češće rade u organizacijama unutar mreže Clubture, no volontiranje je gotovo jednako zastupljeno kod muškaraca i žena. Konkretno razloge za to ne možemo otkriti na osnovi dobivenih podataka. Je li razlog vezan za tržište rada na kojem muškarci lakše dobivaju “pravi” posao? Je li status koji donosi posao u udruzi privlačniji ženama ili je nešto drugo posrijedi? Za odgovore na ova pitanja trebat ćemo pričekati na neko novo istraživanje.

Financijski resursi

Kako bismo ustanovili financijske resurse organizacija, u anketi smo postavili pitanje o ukupnom budžetu 2011., odnosno 2012. godine te detaljni predviđeni budžet za 2013. godinu članica mreže Clubture. Popis mogućih izvora sredstava za 2013. godinu preuzeli smo iz formulara za apliciranje na natječaje zaklade Kultura Nova jer nam se činio najispravniji.

Dobivene prosječne većine možemo pogledati u sljedećoj tablici.

	N	Ar. sred.	Std. dev.	Min.	Max.	25	Percentili 50 (Medijan)	75
Sredstva u 2011. godini	44	531787.47	1328872.07	.00	8513662.00	10625.50	147782.50	532149.50
Sredstva u 2012. godini	44	400814.75	516866.82	.00	1774787.00	31640.00	161638.00	673420.25
Sredstva u 2013. godini	44	507372.60	902557.43	.00	5527000.00	40000.00	265050.00	627112.50

Kako su sredstva u 2013. godini dobivena zbrojem svih navedenih izvora sredstava, zanimljivo je da nisu statistički značajno različita¹⁰ od ukupno izjavljenih sredstava za 2011. i 2012. godinu. S jedne strane, to znači da kumulativne brojke za 2011. i 2012. nisu stavljene nasumice te da možemo vjerovati da su organizacije upisale iznose sredstava koje odgovaraju činjeničnom stanju.

Odluka o traženju detaljnih informacija o financijama za 2013. godinu bila je ambivalentna. S jedne strane, na taj smo način htjeli dobiti preciznije informacije (i dobili smo ih), ali s druge strane, to je usporilo proces prikupljanja podataka, a čini se da je dovelo i do odustajanja od popunjavanja ankete u nekoliko slučajeva¹¹. Naime, veliki broj organizacija nije duže vrijeme slao anketu natrag upravo zato što ne bi završavali dio vezan za financije. Da su ispitanici prekidali ispunjavanje ankete na dijelu vezanom za financije, bilo je lako vidljivo iz informacija prisutnih na aplikaciji *Limesurvey* o ispunjavanju ankete. Zapravo, iako je kašnjenje u prikupljanju podataka stvaralo određene probleme, ta je situacija pokazivala i velike razlike između organizacija koje su uspješne u pribavljanju financijskih sredstava i onih koje nisu ili ne žele biti. Naime, organizacije koje imaju veće budžete odgovarale su na anketu u roku od tjedan dana, a manje organizacije (po pitanju budžeta) odgovarale su znatno kasnije¹².

U tablici A u prilogu¹³ možemo vidjeti pregled prosječnih vrijednosti vezanih za financije, a u sljedećim redovima vidjet ćemo neke zanimljive podatke koji su proizašli iz istraživanja.

Ono što je vidljivo na prvi pogled jest činjenica da većina organizacija u mreži Clubture spada u kategoriju organizacija koje imaju budžete do 100.000 HRK (točnije 20 organizacija [42,6%]) u 2013. godini, a s druge strane, čak pet (10,6%) ima budžete iznad milijun kuna. Zanimljivi su i zbrojevi svih izjavljenih budžeta za tri odabrane godine:

- 2011.: 23 398 648.79 HRK
- 2012.: 21 308 851.19 HRK
- 2013.: 22 324 394.50 HRK

Možemo vidjeti da dolazi do određene polarizacije što se tiče ukupnog budžeta organizacija.

10 Na samom početku smo rekli da ne želimo prikazivati testove, no važno je napomenuti, radi vjerodostojnosti, da smo koristili Friedmanovu ANOVA-u (sig. 86).

11 Četiri organizacije nisu dovršile anketu, dok jedna od njih nije ni započela s ispunjavanjem. Za napomenuti je da su mnoge organizacije koje su došle do kraja ispunjavanja ankete, često preskakale brojke ili upisivale brojke koje teško mogu odgovarati činjeničnom stanju.

12 Na neki način to je bio pokazatelj odnosa prema financijama, no nismo ga iskoristili jer nam se nije činilo etički ispravnim.

13 U tablici je moguće vidjeti podatke koji nisu vjerodostojni i koji su vrlo vjerojatno proizvod greške pri upisivanju. Ipak smo ih ostavili jer nismo mogli ustanoviti o čemu se točno radi.

	2011			2012			2013		
	Frekv.	%	Kum. %	Frekv.	%	Kum. %	Frekv.	%	Kum. %
Od 0 do 50.000 HRK	17	36,2	36,2	17	36,2	36,2	15	31,9	31,9
Od 50.001 do 100.000 HRK	5	10,6	46,8	4	8,5	44,7	5	10,6	42,6
Od 100.001 do 150.000 HRK	5	10,6	57,4	3	6,4	51,1	3	6,4	48,9
Od 150.001 do 200.000 HRK				1	2,1	53,2			
Od 200.001 do 250.000 HRK	4	8,5	66,0	2	4,3	57,4	1	2,1	51,1
Od 250.001 do 300.000 HRK				2	4,3	61,7	3	6,4	57,4
Od 300.001 do 350.000 HRK	2	4,3	70,2	2	4,3	66,0	1	2,1	59,6
Od 350.001 do 400.000 HRK	1	2,1	72,3	1	2,1	68,1	3	6,4	66,0
Više od 400.000 HRK	13	27,7	100,0	15	31,9	100,0	16	34,0	100,0
Ukupno	47	100,0		47	100,0		47	100,0	

Kad raspodijelimo budžete po kategorijama od 50.000 HRK, možemo primijetiti njihovu polarizaciju. Otprilike jedna trećina organizacija ima budžete do 50.000 HRK¹⁴, druga trećina je u rasponu između 50 i 400.000 HRK, a posljednja trećina ima budžete iznad 400.000 HRK, koji također variraju od 400.000 do nekoliko milijuna HRK.

Možemo samo spekulirati o razlozima učlanjenja u mrežu Clubture od strane financijski toliko raznovrsnih organizacija. Moguće je da financijski slabije organizacije u mreži Clubture vide mogućnost dolaska do sredstava, a da veće organizacije vide mogućnost povećanja statusa u društvu radi svrstavanja uz “alternativce” i “slabije”. Isto tako, moguće je obrnuti interpretaciju i ustvrditi da financijski slabije organizacije možda podižu svoj društveni status surađujući, ili samo družeći se s financijski jačim organizacijama, a financijski jače organizacije mogu dobivati sredstva iz fondova rezerviranih za “alternativu” ili izvaninstitucionalnu kulturu. Na osnovi dobivenih statističkih podataka, moglo bi se, barem djelomično, odgovoriti na određena pitanja, no u ulaganje u takvu, dublju problematiku radije ostavljamo nekom budućem kvalitativnom istraživanju.

Analiza izvora sredstava

Obzirom da budžeti za 2011., 2012. i 2013. godinu nisu značajno različiti, analizom budžeta za 2013. godinu, za koji su nam organizacije dale podatke o (usudili bismo se kazati) svim relevantnim izvorima, vjerujemo da ćemo prikazati tipičnu situaciju vezanu za pribavljanje sredstava.

¹⁴ Za 2011. godinu 5 organizacija (10,6%) je izjavilo da nije uopće imalo sredstava, dok su za 2012. i 2013. isto izjavile 2 organizacije.

U tablici A u Dodacima moguće je vidjeti sve prosječne vrijednosti različitih izvora, no za jasniji prikaz saželi smo podatke u nekoliko kategorija izvora. Kategorije su sljedeće:

- Sredstva vezana za Vladu Republike Hrvatske i državnu javnu upravu (1. Ministarstvo kulture RH, 2. Ministarstvo socijalne politike i mladih, 3. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, 4. Hrvatski audio-vizualni centar – HAVC, 5. Vlada Republike Hrvatske, 6. neko drugo tijelo državne uprave)
- Sredstva vezana za lokalnu upravu i samoupravu (1. Županija, 2. Grad)
- Zaklade iz Republike Hrvatske (1. Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, 2. Zaklada Kultura nova, 3. neka druga zaklada u RH)
- Europski fondovi (1. IPA, 2. Culture 2007.- 2013., 3. Youth in Action, 4. Europe for Citizens, 5. Gruntvig/Comenius/Erasmus/Leonardo, 6. Media, 7. neki drugi EU fond)
- Strani donatori (1. strani kulturni centri [The British Council, Goethe Institut i dr.], 2. Europska kulturna fondacija, 3. ostali međunarodni donatori)
- Građani (1. članarine, 2. donacije građana)
- Sponzori
- Ostali izvori

Prosječne vrijednosti možemo vidjeti u tablici.

	N		Ar. sred.	Medijan	Std. dev.	Raspon	Min.	Max.	Suma
	Valj.	n. o.							
Sredstva dobivena iz raznih izvora vezanih za Vladu RH	44	3	201464,20	65000,00	488276,96	3175000,00	0,00	3175000,00	8864425,00
Sredstva lokalne uprave i samouprave	45	2	82087,09	38000,00	92637,96	393011,00	0,00	393011,00	3693919,00
Sredstva domaćih zaklada	44	3	108117,67	21425,00	161711,76	750000,00	0,00	750000,00	4757177,50
Sredstva iz raznih EU fondova	44	3	56919,30	0,00	235402,04	1530000,00	0,00	1530000,00	2504449,00
Sredstva iz različitih međunarodnih izvora	44	3	17897,50	0,00	53349,59	232580,00	0,00	232580,00	787490,00
Članarine i donacije građana	44	3	3932,02	0,00	16372,97	100000,00	0,00	100000,00	173009,00
Sponzori	44	3	1681,82	0,00	6469,15	40000,00	0,00	40000,00	74000,00
Ostali izvori	44	3	37659,23	2596,25	136657,71	900000,00	0,00	900000,00	1657006,00

Iz navedenih brojeva vidljivo je da većina sredstava u budžetima organizacija članica mreže Clubture dolazi iz javnih sredstava vezanih za Vladu Republike Hrvatske (tu spadaju i dvije navedene zaklade), iz javnih sredstava lokalnih uprava i samouprava te dijelom iz fondova Europske Unije (koji su i sami javna sredstva zemalja Europske unije). Najmanje sredstava dolazi iz donacija građana i članarina, kao i iz sponzorstava. Iz ostalih neimenovanih izvora (kao što su ulaznice, ugostiteljske djelatnosti, itd...) dolazi zamjetna količina sredstava.

Za bolje razumijevanje podataka zanimljivo je vidjeti koji je udio u postocima pojedinih izvora u cjelokupnom budžetu organizacija.

Udio različitih izvora u budžetu

Kao što smo već spomenuli, udio sredstava vezanih za Vladu Republike Hrvatske je velik, i tu najviše doprinosi Ministarstvo kulture.

≡ Kategorije po postocima dijela budžeta od Vlade RH za 2013.

	Frekv.	Valj. %	Kum. %
0%	7	16.7	16.7
Do 20% budžeta	8	19.0	35.7
Od 20 do 40% budžeta	12	28.6	64.3
Od 40 do 60% budžeta	13	31.0	95.2
Od 60 do 80% budžeta	2	4.8	100.0
Ukupno	42	100.0	
Nema odgovora	5		
Ukupno	47		

Županije i gradovi također sudjeluju u budžetima organizacija u velikom dijelu.

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	6	12.8	14.3	14.3
Do 20% budžeta	11	23.4	26.2	40.5
Od 20 do 40% budžeta	14	29.8	33.3	73.8
Od 40 do 60% budžeta	7	14.9	16.7	90.5
Od 60 do 80% budžeta	2	4.3	4.8	95.2
Od 80 do 100% budžeta	2	4.3	4.8	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Gotovo jedna trećina organizacija ne dobiva sredstva od domaćih zaklada. Manji broj organizacija (6 [14,3%]) pokriva veći dio svog budžeta pomoću sredstava zaklada.

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	13	27.7	31.0	31.0
Do 20% budžeta	10	21.3	23.8	54.8
Od 20 do 40% budžeta	13	27.7	31.0	85.7
Od 40 do 60% budžeta	4	8.5	9.5	95.2
Od 60 do 80% budžeta	1	2.1	2.4	97.6
Od 80 do 100% budžeta	1	2.1	2.4	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Velika većina organizacija ne koristi sredstva iz fondova Europske unije.

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	31	66.0	73.8	73.8
Do 20% budžeta	9	19.1	21.4	95.2
Od 20 do 40% budžeta	1	2.1	2.4	97.6
Od 80 do 100% budžeta	1	2.1	2.4	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Takva situacija ne čudi imamo li na umu da većina organizacija ima budžete koji su premali za apliciranje na europske fondove. Mali budžeti mogu se smatrati i pokazateljima neznanja upravljanja većim fondovima. Sljedeća tablica također pokazuje veću orijentiranost na domaće izvore sredstava.

≡ Postotak sredstava dobivenih od međunarodnih fondacija

	Frekv.	%	Valjani %	Kum. %
0%	32	68.1	76.2	76.2
Do 20% budžeta	8	17.0	19.0	95.2
Od 20 do 40% budžeta	1	2.1	2.4	97.6
Od 40 do 60% budžeta	1	2.1	2.4	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Rijetke organizacije dobivaju sredstva, a većina ih ni ne aplicira kod stranih fondacija. Kao što je slučaj i s prethodnim činjenicama do kojih smo došli, i o ovoj možemo samo spekulirati. Moguće je da su organizacije koje djeluju lokalno, u najvećoj mjeri i prepoznate kao lokalne te zato i dobivaju sredstva koja su dovoljna za manje aktivnosti i za daljnje egzistiranje. Iz tog razloga možda ne apliciraju kod stranih fondacija. No, kada se spustimo na lokalnu razinu, kada idemo među ljude, možemo vidjeti da se organizacije ne financiraju u većem iznosu privatnim donacijama građana i članarina.

☰ Sredstva od donacija građana i članarina

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	28	59.6	68.3	68.3
Do 20% budžeta	11	23.4	26.8	95.1
Od 20 do 40% budžeta	1	2.1	2.4	97.6
Od 80 do 100% budžeta	1	2.1	2.4	100.0
Ukupno	41	87.2	100.0	
Nema odgovora	6	12.8		
Ukupno	47	100.0		

Zapravo, kako možemo vidjeti, većina organizacija se uopće ne financira takvim sredstvima, a samo jedna organizacija se u potpunosti financira takvim sredstvima. Privredni sektor također ne financira takve organizacije. Sponzorstva i slične prakse su, čini se, u izvaninstitucionalnom sektoru iznimno rijetke ili čak nepostojeće.

☰ Sredstva od sponzorstava

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	34	72.3	81.0	81.0
Do 20% budžeta	6	12.8	14.3	95.2
Od 20 do 40% budžeta	2	4.3	4.8	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Ostala nespecificirana sredstva pokrivaju sljedeće postotke budžeta organizacija.

≡ Druga neoznačena sredstva u budžetu

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
0%	16	34.0	39.0	39.0
Do 20% budžeta	19	40.4	46.3	85.4
Od 20 do 40% budžeta	4	8.5	9.8	95.1
Od 40 do 60% budžeta	2	4.3	4.9	100.0
Ukupno	41	87.2	100.0	
Nema odgovora	6	12.8		
Ukupno	47	100.0		

Ta sredstva mogu biti neke privredne djelatnosti udruga, kao što je prodaja ulaznica za manifestacije, izdavaštvo i tome slično. Ne možemo previše zaključivati na osnovi informacija koje imamo, no sredstva se ne čine malima kao što se moglo očekivati.

Outsourcing države?

Ako u istu kategoriju ujedini sve izvore financiranja vezane za javna sredstva, odnosno sredstva prikupljena putem raznih poreza od građana Republike Hrvatske i građana zemalja Europske unije, dolazimo do podatka da se organizacije koje su obrađene u ovom mapiranju financiraju gotovo isključivo iz tih javnih sredstava¹⁵.

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Do 25%	2	4.3	4.8	4.8
Od 50 do 75%	8	17.0	19.0	23.8
Od 75 do 100%	32	68.1	76.2	100.0
Ukupno	42	89.4	100.0	
Nema odgovora	5	10.6		
Ukupno	47	100.0		

Kako interpretirati situaciju u kojoj su privatne organizacije financirane gotovo isključivo javnim sredstvima? U prošlosti je Savez socijalističke omladine Hrvatske (SSOH) bio nositelj sličnih djelatnosti koje danas obavljaju udruge u izvaninstitucionalnoj kulturi. Je li danas došlo do *outsourcinga* takvih djelatnosti od države u privatni neprofitni sektor? Kako bismo mogli odgovoriti na ta pitanja, potrebno je dalje istražiti ovaj fenomen. Prije svega bi trebalo vidjeti koji je odnos uloženi sredstava i broja

¹⁵ Ujedini smo udjele u budžetima svih organa vezanih za Vladu Republike Hrvatske, županija, gradova, domaćih zaklada i fondova Europske unije.

(ili kvalitete) odrađenih projekata i programa kod udruga, odnosno kod javnih ustanova u kulturi. Odnosno, isplati li se više *outsourcati* ili je isplativije da se sama država time bavi. Svjesni smo da odgovor na takvo pitanje nije jednostavan, a možda ni moguć.

U prilog hipoteze o sličnosti rada udruga i rada SSOH-a, može ići i sličnost s programima Omladinskih kulturnih centara (OKC) u zadnjem periodu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, kad su ta mjesta postala okupljališta gdje su svirali "alternativniji" bendovi i gdje su se događale manifestacije koje su bile slične onima u zapadnoeuropskim društvenim centrima i skvotovima. Istraživanje u tom smjeru moglo bi dovesti i do forme doktorata.

Materijalni resursi

Tehnički resursi

U ovom smo mapiranju htjeli vidjeti koja je razlika u tehničkim resursima koje su članice mreže Clubture posjedovale 2006. godine, i onima koje posjeduju u 2013. godini. Nažalost, bilo je nemoguće rekonstruirati podatke iz 2006. godine iz SPSS datoteke koju su nam autori ranijeg istraživanja prosljedili, ali smo svejedno iskoristili popis resursa iz upitnika tog istraživanja.

U upitniku za ovo mapiranje tražili smo od predstavnika organizacija da se očituju o broju komada sljedećih tehničkih resursa u vlasništvu organizacije: stolno računalo, prijenosno računalo, pisac, faks uređaj, fotokopirni stroj, digitalni fotoaparati, digitalna video kamera, server, video projektor, razglas, diktafon/snimač, mobilni telefon, skener, *broadband* internet veza, internet domena, interna elektronička *mailing* lista organizacije, elektronička *mailing* lista za javnost, telefonski priključak, bežični pristup internetu, *e-mail* adresa s domenom organizacije, LAN (lokalna mreža) te VPN mobilna mreža¹⁶.

U B tablicama u Dodacima nalaze se prosječne vrijednosti u komadima svakog od tehničkih resursa o kojima su se organizacije očitovale, a u sljedećoj tablici možemo pronaći te prosječne vrijednosti.

16 Nakon prikupljanja podataka primijetili smo da neke od kategorija nisu sasvim jasne ili su s vremenom izgubile na značaju. Tako primjerice, mobilne VPN mreže nisu važne kao prije osam godina, prije svega zbog pada cijena telekomunikacijskih usluga na tržištu, ali i samo značenje VPN mreža danas se može shvatiti na drugačiji način. Isto tako, značenje "bežičnog pristupa internetu" može dovesti do zabune pri odgovaranju jer ispitanici mogu pomisliti na mogućnost spajanja na bežičnu računalnu mrežu unutar ureda, pogotovo jer je jedna kategorija bila "broadband internet veza." Ostale kategorije su, po našem mišljenju, jasne.

	N		Std. pogr.		Medijan	Std. dev.	Raspon	Min.	Max.	Suma
	Valj.	n. o.	Ar. sr.	ar. sr.						
Stolno računalo (kom.)	44	3	2,70	0,44	2,00	2,91	10	0	10	119
Prijenosno računalo (kom.)	44	3	1,23	0,23	1,00	1,52	7	0	7	54
Pisač (kom.)	44	3	1,16	0,17	1,00	1,14	4	0	4	51
Faks uređaj (kom.)	44	3	0,50	0,09	0,00	0,59	2	0	2	22
Fotokopirni stroj (kom.)	44	3	0,43	0,08	0,00	0,55	2	0	2	19
Digitalni fotoaparāt (kom.)	44	3	0,64	0,12	0,00	0,81	3	0	3	28
Digitalna video kamera (kom.)	44	3	0,91	0,27	0,00	1,81	11	0	11	40
Server (kom.)	44	3	0,34	0,09	0,00	0,61	3	0	3	15
Video projektor (kom.)	44	3	1,11	0,18	1,00	1,19	4	0	4	49
Razglas (kom.)	44	3	0,64	0,10	1,00	0,65	2	0	2	28
Diktafon/snimač (kom.)	44	3	0,61	0,11	0,00	0,75	3	0	3	27
Mobilni telefon (kom.)	44	3	1,07	0,27	0,50	1,80	10	0	10	47
Skener (kom.)	44	3	0,82	0,10	1,00	0,66	3	0	3	36
Broadband internet veza (kom.)	44	3	0,50	0,08	0,50	0,51	1	0	1	22
Internet domena (kom.)	44	3	1,75	0,27	1,00	1,79	10	0	10	77
Interna elektronička mailing lista organizacije (kom.)	44	3	0,98	0,27	1,00	1,76	10	0	10	43
Elektronička mailing lista za javnost	44	3	0,91	0,17	1,00	1,10	5	0	5	40
Telefonski priključak (kom.)	44	3	0,68	0,12	0,50	0,80	3	0	3	30
Bežični pristup internetu	44	3	0,84	0,14	1,00	0,91	5	0	5	37
E-mail adresa s domenom organizacije	44	3	3,66	0,75	1,00	4,99	20	0	20	161
LAN (lokalna mreža)	44	3	0,52	0,09	0,00	0,59	2	0	2	23
VPN mobilna mreža	44	3	0,20	0,07	0,00	0,46	2	0	2	9

Kao što je vidljivo, podaci prikupljeni u ovom mapiranju daju mnoge odgovore na različita pitanja, ali s druge strane otvaraju i niz novih pitanja. Zanimljivost kod tehničkih resursa, po našem mišljenju, je ta da organizacije posjeduju relativno mali broj određenih tehničkih resursa. Naprimjer, organizacije kao pravne osobe posjeduju relativno mali broj računala. U daljnjim istraživanjima bilo bi zanimljivo vidjeti je li to tako jer mnogi članovi aktivisti u organizacijama koriste vlastita računala, ili ne smatraju prijenosna računala vlasništvom organizacije, ili je pak nešto treće posrijedi. S druge strane, možemo vidjeti da su uredski tehnički resursi poprilično zastupljeni.

Primjetan je manji broj fotoaparata i kamera, što bi moglo značiti da se sada, za razliku od prijašnje prakse, djelatnosti koje su vezane za multimediju *outsourcaju* pojedincima ili organizacijama specijaliziranim za rad s multimedijalnim sadržajem.

Resurs koji nas je količinom iznenadio je server. Naime, 12 organizacija (25,5%) je izjavilo da posjeduje server, što nam se na određen način čini previše, ali, s druge strane, to može značiti da su predstavnici koji su odgovarali, uzeli u obzir iznajmljeni prostor na serveru za *web* stranice. Nemamo dovoljno podataka za donositi dublje zaključke.

Prostorni resursi

Čak 34 organizacije (72,3%) imaju prostor u kojem djeluju, 10 je predstavnica i predstavnika organizacija izjavilo da nemaju prostor (21,3%), dok tri odgovora nismo dobili. Od organizacija koje imaju prostor za djelovanje, njih 18 (52,9%) koristi prostor bez naknade, 12 (35,3%) plaća najam za korištenje prostora, a nerazriješen status imaju 4 organizacije (11,8%).

Nadalje, 19 (55,9%) organizacija koristi prostor čiji je vlasnik grad u kojemu imaju sjedište, dvije organizacije (5,9%) koriste prostor županije u kojoj imaju sjedište, jedna organizacija koristi prostor u vlasništvu Republike Hrvatske, dok sedam organizacija (20,6%) koristi prostore u vlasništvu fizičke osobe (sve se nalaze u Zagrebu). Organizacije unutar mreže Clubture ne mogu se smatrati skvoterskim organizacijama jer samo dvije imaju situaciju nerazjašnjene vlasničke strukture, dok je jedna organizacija kategorizirala svoje stanje pod “ostalo”.

Ako želimo uvidjeti povezanost vlasništva nad prostorom i plaćanja za korištenje prostora, možemo primijetiti da veliki broj organizacija dobiva prostor na korištenje bez naknade od grada u kojem imaju sjedište – čak njih 14.

Pod kojim uvjetima organizacija koristi prostor (primarni)?

Vlasnik prostora	Prostor se unajmljuje ili zakupljuje	Prostor je dobiven na korištenje (bez novčane naknade)	Nerazriješen status
Grad	3	14	2
Županija	1	1	0
Republika Hrvatska	0	0	1
Fizička osoba	7	0	0
Pravna osoba	1	1	1
Vlasnička struktura Nerazriješeno	0	1	0
Ostalo	0	1	0

2006. godine situacija je bila slična današnjoj. Tada je 75,7% organizacija imalo prostore koje su koristili – 27% tih organizacija je unajmljivalo prostor, 40,5% ga je koristilo bez novčane naknade, a 5,4% se nalazilo u nerazriješenom položaju (str. 8). I tada su gradovi u kojima su organizacije imale sjedište, uglavnom davali prostore na korištenje.

Dužina trajanja ugovora

Većina organizacija koje upravljaju nekim prostorom imaju sklopljen ugovor o korištenju prostora na duže od tri godine (16 [47,1%]). Zatim, ugovor od jedne do tri godine ima 6 organizacija (17,6%) te na godinu dana 4 organizacije (11,8%). Bez ugovora je 8 organizacija (23,5%).

Na temelju dobivenih podataka možemo tvrditi da lokalne uprave i samouprave često izlaze ususret organizacijama izvaninstitucionalne kulture kad su prostorni resursi u pitanju.

U ovom se segmentu situacija preokrenula u zadnjih osam godina. Naime, 2006. godine 24,3% organizacija imalo je sklopljen ugovor na duže od tri godine, 13,5% je imalo ugovor sklopljen od jedne do tri godine, a 48,6% organizacija nije imalo sklopljen ugovor (Kardov i dr. 2006:8).

Veličina prostora

Veličine prostora koji organizacije koriste su u poprilično velikom rasponu (1182 m²). Da budemo konkretniji, najmanji prostor koji koristi neka organizacija ima 18 m² (dvije organizacije imaju prostor te veličine), a najveći prostor ima 1200 m² (samo jedna organizacija ima tako velik prostor). Prosječna veličina prostora (medijan¹⁷) je 120 m², no bolji dojam o vrstama prostora koje organizacije koriste, dobit ćemo iz sljedeće tablice.

17 Aritmetička sredina je 259,1 m² (SE = 56,95; std. dev. = 332,06; varijanca = 110263,441), a mod 20 m².

	Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Do 100 m ²	16	34.0	47.1	47.1
Od 101 do 200 m ²	7	14.9	20.6	67.6
Od 201 do 300 m ²	3	6.4	8.8	76.5
Od 301 do 400 m ²	1	2.1	2.9	79.4
Od 401 do 500 m ²	2	4.3	5.9	85.3
Preko 500 m ²	5	10.6	14.7	100.0
Ukupno	34	72.3	100.0	
Bez odg.	13	27.7		
Ukupno	47	100.0		

Mislimo da je važno istaknuti da 11 organizacija ima prostor do 50 m².

Dijeljenje prostora

Pitali smo predstavnike organizacija dijele li prostor s drugim organizacijama, a njihovi odgovori su sažeti u sljedećoj tablici:

Da, ustupamo na besplatno korištenje	18
Da, uz novčanu naknadu	4
Da, prostor zajedno unajmljujemo i koristimo	6
Ne	9

Moguće je da barem jedan dio organizacija koje su se izjasnile da nemaju prostor zapravo koriste prostor od organizacija koje su se izjasnile pozitivno na pitanje o dijeljenju prostora, no to nismo mogli ustanoviti u ovoj anketi.

Frekvencija djelovanja na različitim razinama

Organizacije, kao što ćemo vidjeti u poglavlju o suradnji, surađuju najčešće na lokalnoj razini, što je vidljivo iz odgovora na pitanje “Koliko često Vaša organizacija djeluje na sljedećim razinama?”.

	N		Std. gr. ar. sr.	Medijan	Mod	Std. dev.	Varijanca
	Valj.	Ar. sred.					
Lokalnoj razini	43	4,72	,084	5,00	5	,549	,301
Regionalnoj razini (unutar Hrvatske)	43	3,63	,145	4,00	4	,952	,906
Nacionalnoj razini	43	3,44	,161	3,00	3	1,053	1,110
Međunarodnoj razini	43	3,02	,178	3,00	3	1,165	1,357

Vidimo da organizacije rade gotovo isključivo na lokalnoj razini – čak 41 organizacija. Od toga iznimno često djeluje njih 76,6%, a često 18,6%. S druge strane, samo 5 organizacija djeluje izrazito često na međunarodnoj razini (11,6%), često djeluje 9 organizacija (20,9%), a samo 5 organizacija (11,6%) nikad ne djeluje na međunarodnoj razini. Možemo reći da su organizacije definitivno orijentirane prema svojoj lokalnoj zajednici, ali im isto tako nije strano surađivati na širim područjima. Vjerujemo da mreža Clubture uspijeva u povezivanju, lokalne razine s jedne strane, i nacionalne razine s druge strane. Međutim, još uvijek ne pokriva međunarodnu razinu iako je postojala inicijativa uspostavljanja suradnje na regionalnoj, balkanskoj razini (vidi Višnić 2007:71–74).

Suradnja

Suradnja je važna komponenta načina djelovanja organizacija u izvaninstitucionalnoj kulturi, prije svega jer si nezavisna kultura ne može dozvoliti luksuz solipsizma zbog projektnog načina rada te nestabilnosti i turbulentnosti sektora. Htjeli smo vidjeti s kojim drugim akterima u sektoru kulture, ali i šire, surađuju organizacije iz mreže Clubture. Na skali koju smo kasnije kodirali u brojke od 1 do 5, predstavnice i predstavnici organizacija su se trebali izjasniti koliko često surađuju s akterima navedenim u tablici. Ponuđeni odgovori bili su: „1 – nikada, 2 – rijetko, 3 – povremeno, 4 – često i 5 – izrazito često“. Sažetak odgovora možemo vidjeti u sljedećoj tablici.

Molimo Vas navedite koliko često surađujete sa sljedećim akterima:	N		Ar. sred.	Std. gr. ar. sr.	Std. dev.	Varijanca	Min.	Max.
	Valj.	Nema odg.						
S Ministarstvom kulture	43	4	3.21	.229	1.505	2.265	1	5
S ostalim tijelima državne uprave	43	4	2.53	.195	1.279	1.636	1	5
S tijelima županijske uprave	43	4	2.26	.189	1.236	1.528	1	5
S tijelima gradske uprave	43	4	3.84	.188	1.233	1.520	1	5
S javnim ustanovama u kulturi	43	4	3.35	.176	1.152	1.328	1	5
S javnim ustanovama kojima primarna djelatnost nije vezana za kulturu	43	4	2.42	.170	1.118	1.249	1	5
S nevladinim organizacijama u kulturi	43	4	4.60	.106	.695	.483	3	5
S nevladinim organizacijama kojima primarna djelatnost nije vezana za kulturu	43	4	3.44	.186	1.221	1.491	1	5
S poslovnim sektorom	43	4	2.56	.164	1.076	1.157	1	5
S pojedincima-umjetnicima	43	4	4.49	.112	.736	.542	3	5
S pojedincima-stručnjacima	43	4	4.12	.153	1.005	1.010	1	5

Ono što je odmah vidljivo jest da organizacije iznimno često surađuju s drugim nevladinim organizacijama u kulturi te s pojedincima-umjetnicima. Nijedna predstavница niti ijedan predstavnik nisu izjavili da ne surađuju ili da rijetko surađuju s tim akterima. Tek rijetki su odgovorili da povremeno surađuju. Za razliku od ta dva aktera, sa svim ostalim akterima imamo raspon od izrazito česte suradnje do potpune nesuradnje. Organizacije visoko surađuju i s pojedincima-stručnjacima, kao i s tijelima gradskih uprava. U sljedećim će redovima biti prezentirani prikupljeni podaci.

Ministarstvo kulture i ostala tijela državne uprave

S Ministarstvom kulture 21 organizacija (48,8%)¹⁸ surađuje često ili izrazito često, dok osam organizacija (18,6%) uopće ne surađuje. S ostalim tijelima državne uprave 10 organizacija (23,3%) nije nikad surađivalo, a 7 (16,3%) ih surađuje često ili izrazito često. Radi usporedbe, u istraživanju iz 2006. godine navedeno je da gotovo 40% organizacija nije nikada surađivalo s Ministarstvom kulture i ostalim tijelima državne uprave (Kardov i dr. 2006:9). Situacija je danas slična – ako ujedini rezultate, dobivamo 41,9% organizacija koje nikad nisu surađivale s Ministarstvom kulture RH i ostalim tijelima državne uprave.

¹⁸ Postoci su bazirani na broju organizacija koje su odgovorile na to pitanje, a ne na ukupnom broju članica mreže Clubture. Međutim, kako samo četiri organizacije nisu odgovorile, mislimo da ta brojka ne bi značajno utjecala na ishode.

Lokalna uprava i samouprava

S tijelima županijske uprave organizacije imaju poprilično neučestale odnose. Često i izrazito često sa županijama surađuje 7 organizacija (16,3%), a 15 (34,9%) nikad ne surađuje¹⁹.

S gradovima je situacija još zanimljivija. Tako imamo situaciju da 25 organizacija (58,2%) surađuje često (6) i izrazito često (19), a samo dvije organizacije (4,7%) uopće ne surađuju s gradskim strukturama grada u kojem djeluju. 2006. godine postotak udruga koje su uspostavljale suradnju neovisno o frekvenciji (od "rijetko" do "izrazito često"), bio je 86,49%, a danas je takav kumulativni postotak 95,4%. Prema dobivenim podacima, udruge češće surađuju s gradskim strukturama, nego županijskim, možda i stoga što su sredstva za kulturu županija obično niža od onih gradskih.

Javne ustanove u kulturi i druge javne ustanove

S javnim ustanovama u kulturi organizacije iz mreže Clubture solidno surađuju. Više od pola organizacija (24 [55,8%]) surađuje često (19) i izrazito često (5), s druge strane, samo 4 organizacije uopće ne surađuju (9,3%). 2006. je čak 29,7% njih smatralo da je suradnja s javnim ustanovama ključna "za razvoj nezavisne kulturne scene" (str. 10)²⁰. S javnim ustanovama koje nemaju veze s kulturom, organizacije slabije surađuju. 12 organizacija (27,9%) nikad nije surađivalo s takvim ustanovama, rijetko surađuje 9 organizacija (20,9%), povremeno 15 organizacija (34,9%), često 6 (14%), a izrazito često samo jedna (2,3%).

Nevladine organizacije u kulturi i šire, pojedinci-umjetnici i pojedinci stručnjaci

Kao što smo vidjeli na početku ovog poglavlja vezanog za suradnju, velika većina organizacija surađuje s drugim nevladinim organizacijama u kulturi često (7 [16,3%]) ili izrazito često (31 [72,1%]). Preostalih 5 organizacija (11,6%)

19 U istraživanju iz 2006. godine kumulativno je prikazana suradnja između udruga i županijske uprave, na način da su ujedinjeni svi podaci, od "rijetko" do "izrazito često", s čime se dobio postotak od 62,17% organizacija koje su surađivale s tim tijelima. Kada bismo danas to učinili, postotak bi bio 65,1%, no smatramo da takva agregacija podataka može dati lažnu sliku stanja. Takvo mišljenje baziramo na prosječnim vrijednostima izraženim u gornjoj tablici.

20 Nismo postavili ista pitanja kao i 2006. godine vezana za razloge suradnje jer sama metoda ankete je limitirani način prikupljanja podataka te je već kraća anketa bila problematična što se odgovora tiče.

koje su ispunile anketu, surađuju barem povremeno. Ne postoje organizacije koje ne surađuju s drugim udrugama u kulturi.

Većina organizacija (više ili manje frekventno) formalizira takvu suradnju. To znači da potpisuju službenu izjavu o suradnji ili sličan službeni dokument. Samo 3 organizacije nikada ne formaliziraju takvu suradnju, a 13 organizacija (30,2%) to rijetko čini²¹. Povremeno, što ujedno odgovara modu i medijanu (3), suradnju formalizira 17 organizacija (39,5%), često 6 (14%), te izrazito često 4 (9,3%).

Organizacije iz mreže Clubture surađuju jako puno i s nevladinim organizacijama koje se ne bave kulturom, ali ne jednako često kao i s onima koje se bave kulturom. 4 organizacije (9,3%) nikada ne surađuju, rijetko također 4 (9,3%), povremeno njih 14 (32,6%), često 11 (25,6%), a izrazito često 10 organizacija (23,3%).

Suradnja s kategorijom umjetnica i umjetnika je, kao što je i za očekivati, česta (10 organizacija [23,3%]) i izrazito česta (27 organizacija [62,8%]). Povremeno surađuje samo 6 organizacija (14%). Ne postoji organizacija koja ne surađuje ili rijetko surađuje s umjetnicima.

S pojedincima–stručnjacima također se surađuje često (14 [32,6%]) i izrazito često (19 [44,2%]). Samo jedna organizacija (2,3%) ne surađuje s takvim osobama, a dvije rijetko (4,7%). Povremeno surađuje njih 7 (16,3%).

21 U istraživanju iz 2006. godine imali smo situaciju u kojoj “gotovo jedna trećina ispitanika potvrdila je da su one nikada ili rijetko definirane u pisanom obliku” (str. 11). To nam je dovoljan indikator da zaključimo kako su takve suradnje bile uglavnom neformalne prirode. Mislimo da danas ipak možemo kazati da je suradnja prosječno formalizirana kad pogledamo aritmetičku sredinu koja je 2,88 (std. dev. = 1,051), a medijan i mod su 3. Odnosno, suradnja se događa povremeno.

22 Postoji određena diskrepancija u podacima, ali interpretaciju ne možemo dati jer nemamo dodatne informacije.

23 U dodacima se nalazi popis svih 31 područja i frekvencija.

Poslovni sektor

Suradnja s poslovnim sektorom je slabija, no ne toliko slaba koliko se da vidjeti iz izjavljenih financijskih izvora organizacija. Nikad ne surađuje 8 organizacija (18,6%), rijetko 12 (27,9%), povremeno 16 (37,2%), često 5 (11,6%), a izrazito često dvije (4,7%). U dijelu vezanom za financije, vidljivo je da organizacije izvaninstitucionalne kulture ne dobivaju sredstva od sponzorstava ili privrednih djelatnosti²².

Područje suradnje

Predstavnike i predstavnice organizacija pitali smo da naведу kojem području djelovanja pripadaju akteri s kojima su do sada surađivali. Ispitanici su mogli označiti više područja od mogućih 31. U sljedećoj tablici je predstavljeno prvih 20 područja rangiranih po frekvenciji odabira²³.

Područje suradnje	Frekv.	%
Vizualne umjetnosti	41	87,2
Film, video	41	87,2
Glazba	39	83
Novi mediji i tehnologije	39	83
Urbana kultura	39	83
Performans	37	78,7
Edukacija	36	76,6
Kazalište	34	72,3
Ples	34	72,3
Klupska kultura	34	72,3
Mediji (novine, časopisi, radio, TV, internet-portali)	34	72,3
Kultura mladih i slobodno vrijeme mladih	34	72,3
Kulturne politike	32	68,1
Izdavaštvo	30	63,8
Dizajn	29	61,7
Književnost	28	59,6
Istraživanje i teorija	28	59,6
Ljudska prava i demokratizacija	27	57,4
Arhitektura i urbanizam	25	53,2

Kao što je vidljivo, više od polovice organizacija je surađivalo s akterima koji djeluju u područjima koja su karakteristična, kako ćemo vidjeti u sljedećem poglavlju, za izvaninstitucionalnu nezavisnu kulturu.

Geografsko područje suradnje

Pitali smo organizacije koliko često surađuju s organizacijama iz područja nezavisne kulture na različitim geografskim područjima. Drugim riječima, zanimalo nas je koliko djeluju u svojoj okolini, a koliko na širem svjetskom području. U sljedećoj tablici nalazi se sažetak prosječnih vrijednosti odgovora na pitanje “Koliko često surađujete s organizacijama iz područja nezavisne kulture²⁴?”

²⁴ I ovdje su odgovori mogli biti “nikada” (1), “rijetko” (2), “povremeno” (3), “često” (4), te “izrazito često” (5).

	N Valj.	Ar. sred.	Std. gr. ar. Sr.	Medijan	Mod	Std. dev.
Vašeg grada	43	4,28	,142	5,00	5	,934
Nekog drugog mjesta vaše županije	43	3,02	,190	3,00	2a	1,244
Ostalih gradova Hrvatske	43	3,72	,130	4,00	3	,854
Zemalja regije	43	2,79	,181	3,00	3	1,186
Iz zemalja regije Jugoistočne Europe (bez zemalja Zapadnog Balkana)	43	2,37	,188	2,00	1	1,235
Zemalja Europske Unije (bez zemalja regije Jugoistočne Europe)	43	2,72	,177	3,00	3	1,161
Ostalih dijelova svijeta	43	2,26	,176	2,00	2	1,157

Vidljivo je da organizacije surađuju uglavnom s organizacijama koje djeluju u istim gradovima, ali i s organizacijama iz drugih gradova Republike Hrvatske. Slabije surađuju s organizacijama iz inozemstva, bilo da se radi o bliskim zemljama iz regije, s Balkana, ili da se radi o zemljama Europske unije. Na svjetskoj razini surađuju još rjeđe.

Umjetničko područje djelovanja

Organizacije su trebale rangirati tri glavna područja djelovanja iz sljedeće liste područja:

1. performans
2. kazalište
3. ples
4. glazba
5. književnost
6. vizualne umjetnosti
7. novi mediji i tehnologije
8. film, video
9. klupska kultura
10. izdavaštvo
11. arhitektura i urbanizam
12. dizajn
13. istraživanje i teorija
14. edukacija
15. mediji (novine, časopisi, radio, TV, internet-portali)
16. tradicijska kultura,
17. zaštita i očuvanje kulturnih dobara
18. arhivska djelatnost
19. knjižnična djelatnost
20. urbana kultura

21. kultura mladih i slobodno vrijeme mladih
22. kulturne politike
23. kultura nacionalnih manjina
24. seksualne manjine
25. kultura roda
26. informacijski servis
27. multikultura
28. osobe s posebnim potrebama / osobe s invaliditetom
29. ljudska prava i demokratizacija
30. socijalno poduzetništvo
31. zaštita okoliša

Organizacije su odabrale 23 područja djelovanja, bilo kao primarno, sekundarno ili tercijarno područje djelovanja. "Top ljestvicu" djelatnosti organizacija koje su uključene u mrežu Clubture, možemo vidjeti u sljedećoj tablici.

Područje	Rangiranje po prioritetu			Rang
	1.	2.	3.	
1 Urbana kultura	5	4	9	1
2 Novi mediji i tehnologije	6	3	5	2
3 Kazalište	7	3	1	3
4 Vizualne umjetnosti	4	5	5	4
5 Glazba	4	4	1	5
6 Film, video	5	2	2	5
7 Kultura mladih i slobodno vrijeme mladih	3	5	2	5
8 Edukacija	1	7	2	6
9 Klupska kultura	2	2	2	7
10 Mediji	1	2	3	8
11 Književnost	2	0	1	9
12 Kulturne politike	0	1	5	9
13 Ples	1	1	1	10
14 Arhitektura i urbanizam	1	1	0	11
15 Performans	1	0	1	12
16 Ljudska prava i demokratizacija	1	0	1	12
17 Izdavaštvo	0	1	2	12
18 Socijalno poduzetništvo	1	0	0	13
19 Zaštita okoliša	0	1	1	13
20 Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	0	1	0	14
21 Seksualne manjine	0	1	0	14
22 Kultura roda	0	1	0	14
23 Istraživanje i teorija	0	0	1	15

Vjerujemo da nije pretjerano tvrditi da je na osnovi gornje tablice moguće doći do definicije izvaninstitucionalne kulture, odnosno, da često pitanje o području djelovanja organizacija izvaninstitucionalne kulture možemo lakše i preciznije objasniti široj javnosti.

Uz rangiranje raznih područja djelovanja upitali smo organizacije, na osnovu istraživanja iz 2006. godine, koliko im je svako od tada ponuđenih područja blisko. Organizacije su trebale odgovoriti na skali u rasponu od “izrazito daleko” (kodirano kao “1”) do “izrazito blisko” (kodirano kao “5”)²⁵. U sljedećoj tablici možemo vidjeti dobivene prosječne vrijednosti.

	N	Ar.	Std. pogr.	Mod			Std.	Varijanca		Min.	Max.
	Valjani	sred.	ar. sr.	Medijan	Mod	dev.	Min.	Max.			
Urbana kultura	43	4,60	,089	5,00	5	,583	,340	3	5		
Novi mediji i tehnologije	43	4,51	,122	5,00	5	,798	,637	2	5		
Edukacija	43	4,47	,139	5,00	5	,909	,826	1	5		
Vizualne umjetnosti	43	4,37	,110	4,00	5	,725	,525	2	5		
Film, video	43	4,33	,128	5,00	5	,837	,701	2	5		
Kultura mladih i slobodno vrijeme mladih	43	4,23	,148	4,00	5	,972	,945	1	5		
Glazba	43	4,19	,164	5,00	5	1,075	1,155	1	5		
Klupska kultura	43	4,14	,162	4,00	5	1,060	1,123	2	5		
Performans	43	3,98	,181	4,00	4a	1,185	1,404	1	5		
Kulturne politike	43	3,98	,147	4,00	4	,963	,928	1	5		
Ljudska prava i demokratizacija	43	3,74	,163	4,00	4	1,071	1,147	1	5		
Izdavaštvo	43	3,58	,200	4,00	4	1,314	1,725	1	5		
Mediji (novine, časopisi, radio, TV, internet-portali)	43	3,58	,177	4,00	4	1,159	1,344	1	5		
Kazalište	43	3,44	,206	4,00	4a	1,351	1,824	1	5		
Dizajn	43	3,42	,192	4,00	4	1,258	1,583	1	5		
Multikultura	43	3,42	,174	4,00	4	1,139	1,297	1	5		
Istraživanje i teorija	43	3,35	,210	4,00	4	1,378	1,899	1	5		
Ples	43	3,21	,212	3,00	2a	1,390	1,931	1	5		
Književnost	43	3,19	,177	3,00	4	1,160	1,346	1	5		
Arhitektura i urbanizam	43	2,95	,194	3,00	2	1,272	1,617	1	5		
Informacijski servis	43	2,84	,199	3,00	3	1,308	1,711	1	5		
Seksualne manjine	43	2,79	,190	3,00	4	1,245	1,550	1	5		
Kultura roda	43	2,65	,182	3,00	3	1,193	1,423	1	5		
Osobe s posebnim potrebama / osobe s invaliditetom	43	2,60	,160	3,00	2	1,050	1,102	1	4		
Arhivska djelatnost	43	2,58	,200	2,00	1	1,314	1,725	1	5		
Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	43	2,23	,218	2,00	1	1,428	2,040	1	5		
Kultura nacionalnih manjina	43	2,16	,166	2,00	1	1,090	1,187	1	4		
Knjižnična djelatnost	43	2,02	,198	2,00	1	1,300	1,690	1	5		
Tradicijska kultura	43	1,79	,162	1,00	1	1,059	1,122	1	4		

25 “Daleko” je kodirano kao “2”, “Ne znam, ne mogu procijeniti” kao “3”, a “blisko” kao “4.”

Možemo tvrditi da osobe s posebnim potrebama, arhivska djelatnost, zaštita i očuvanje kulturnih dobara, kultura nacionalnih manjina, knjižnična djelatnost te tradicijska kultura nisu u domeni organizacija izvaninstitucionalne kulture. Navedeni sektori obično su u domeni državne skrbi i specijaliziranih nevladinih organizacija.

Članstvo u formalnim mrežama

Organizacije članice mreže Clubture članice su i mnogih drugih mreža na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Budući da nismo mogli predvidjeti sve moguće mreže kojih su organizacije članice, ostavili smo mogućnost slobodnog odgovaranja na upit “Molimo Vas da u prostor za upis upišete u svaki red posebno ime mreže/saveza u koje je vaša organizacija učlanjena”. Moramo napomenuti da je veliki broj predstavnika organizacija koje su sudjelovale u istraživanju, naveo za svoju organizaciju da nije članica nijedne mreže osim Clubturea (20 [42,6%]), 23 organizacije (48,9%) su navele barem još jednu mrežu, a 4 organizacije (8,5%) se nisu izjasnile o tom pitanju. Okvirno, možemo kazati da gotovo polovica organizacija članica mreže Clubture nije članica neke druge mreže i/ili saveza.

Mreže i/ili savezi kojih su organizacije članice su sljedeće²⁶.

Ime saveza i/ili mreže	Frekv.	%
Savez udruga Operacija Grad	8	17
Mreža mladih Hrvatske	7	14,9
Savez udruga Rojca	3	6,4
Promo – udruga koncertnih promotora	2	4,3
ALF – Ana Lindh Foundation	2	4,3
Zajednica udruga u kulturi na području grada Križevaca	1	2,1
Hrvatski filmski savez	1	2,1
Kino Climates	1	2,1
Savez udruga Kooperativa	1	2,1
Erste Foundation Social Integration Network	1	2,1
Savez udruga Molekula	1	2,1
KA-operativa (zagovaračka platforma za jačanje nezavisne kulture)	1	2,1
EEPAP – IETM	1	2,1
ECAS – European Citizens Action Service	1	2,1
SEFOR – forum socijalnog poduzetništva	1	2,1
Mreža eko-društvene ekonomije Južne i Istočne Europe	1	2,1
Stanica MIR	1	2,1
Hrvatska mreža volonterskih centara	1	2,1
Volonterski centar Istre	1	2,1
N-mreža	1	2,1
KUM	1	2,1
EU Shorts	1	2,1

²⁶ U zagradama se nalazi broj organizacija iz mreže Clubture koje su članovi određene mreže. Moramo napomenuti da su neke od organizacija članice više mreža.

Kao što možemo vidjeti, Savez udruga Operacija Grad je najzastupljeniji savez među organizacijama koje su sudjelovale u istraživanju, a slijedi ga Mreža mladih Hrvatske koja je bila najzastupljenija mreža 2006. godine (Kardov i dr. 2006:13). Tada je 13,5% članica mreže Clubture bilo učlanjeno u Mrežu mladih Hrvatske.

Neke organizacije učlanjene su u više saveza i/ili mreža, tako da brojka od 22 saveza i/ili mreža nije toliko impresivna. Odnosno, neke organizacije su učlanjene u više od 5 mreža, što čini te organizacije dobro umreženima, ali istovremeno ne pokazuje jesu li organizacije toliko često u savezima i/ili mrežama.

Na bazi podataka koje imamo, možemo spekulirati da se događa jedna promjena unutar mreže Clubture gdje se organizacije prebacuju s politika za mlade i kulture mladih na urbanistički aktivizam. Naravno, takvu spekulaciju možemo zadržati isključivo kao radnu hipotezu za neko buduće istraživanje, ali ako uzmemo u obzir prosječnu starost volontera i zaposlenih koja je visoka, izgleda nam prirodno da se organizacije, odnosno članovi aktivisti, žele preorijentirati na aktivnosti koje su više u skladu s prosječnom dobi. Moguće je postaviti i hipotezu da urbani aktivizam ima viši status u društvu, nego bavljenje mladima.

Buduće istraživanje koje bi trebalo dati odgovore na takva pitanja, po našem bi mišljenju trebalo biti kvalitativno (nestandardizirano), kako bi se povećala mogućnost pronalaska zanimljivih fenomena, ali i iz razloga što je broj organizacija premali za zaključivanje na osnovi kvantitativnih podataka.

Organizacije osnivačice mreže Clubture

Od 47 organizacija, samo 13 (27,7%) njih je bilo među organizacijama osnivačicama²⁷ mreže Clubture 2002. godine, a njih 33 (70,2%) su tek kasnije ušle u mrežu. Prema tome, zaključujemo da je velik protok organizacija unutar mreže.

²⁷ Jedna organizacija se nije izjasnila po tom pitanju.

Ciljevi djelovanja organizacija

Postavili smo pitanje o ciljevima djelovanja organizacija. Predstavnici organizacija su trebali odgovoriti na pitanje “U kojoj je mjeri djelovanje Vaše organizacije usmjereno postizanju navedenih ciljeva?”, tako da su na skali od “Nimalo – 1” do “Izrazito – 5” trebali ocijeniti deset mogućih ciljeva koje smo preuzeli iz upitnika iz 2006. godine, a koji su vezani za opće ciljeve tipičnih strateških planova. Prosječne vrijednosti odgovora možemo vidjeti u tablici.

	N		Ar. sred.	Medijan	Std. dev.
	Valj.	N. o.			
Povećanje važnosti kulture i umjetnosti u društvu	43	4	4,65	5,00	,842
Poboljšanje života u zajednici korištenjem kulture i umjetnosti kao sredstva	43	4	4,60	5,00	,929
Prezentacija novih kulturnih i umjetničkih sadržaja	43	4	4,86	5,00	,516
Sakupljanje i čuvanje postojećih kulturnih i umjetničkih sadržaja	43	4	3,05	3,00	1,463
Uključivanje građana u kreativne procese u kulturi i umjetnosti	43	4	4,30	5,00	1,059
Proizvodnja novih kulturnih i umjetničkih sadržaja	43	4	4,72	5,00	,630
Pružanje potpore i servisa građanima i organizacijama u kulturi	43	4	3,60	4,00	1,383
Stvaranje i razvijanje novih publika	43	4	4,40	5,00	,849
Razvijanje novih organizacijskih modela kulturnih i umjetničkih praksi	43	4	4,02	4,00	1,263
Treninzi, razmjena znanja i vještina i druge obrazovne djelatnosti u kulturi i umjetnosti	43	4	4,00	4,00	1,134

Ako rangiramo gore navedene ciljeve, dobivamo sljedeću “top listu” ciljeva²⁸.

	Rang	Ar. sred.
Prezentacija novih kulturnih i umjetničkih sadržaja		7,20
Proizvodnja novih kulturnih i umjetničkih sadržaja		6,72
Povećanje važnosti kulture i umjetnosti u društvu		6,70
Poboljšanje života u zajednici korištenjem kulture i umjetnosti kao sredstva		6,57
Uključivanje građana u kreativne procese u kulturi i umjetnosti		5,62
Stvaranje i razvijanje novih publika		5,59
Razvijanje novih organizacijskih modela kulturnih i umjetničkih praksi		5,00
Treninzi, razmjena znanja i vještina i druge obrazovne djelatnosti u kulturi i umjetnosti		4,78
Pružanje potpore i servisa građanima i organizacijama u kulturi		3,97
Sakupljanje i čuvanje postojećih kulturnih i umjetničkih sadržaja		2,86

²⁸ Kendall's W=.318, Hi-kvadrat=122.919, df=9, Asimpt. Sig.=.000

Zajedno s podacima o područjima djelovanja, ciljevi doprinose zaokruživanju koncepta izvaninstitucionalne kulture, kao i prostora djelovanja organizacija vezanih za taj vid kulture.

Prezentacija organizacije

Još jedno pitanje koje smo preuzeli iz istraživanja iz 2006. godine, glasi “Koje od sljedećih sredstava koristite za prezentaciju Vaše organizacije?”. Predstavnici organizacija su mogli izabrati koje god opcije su željeli i koliko god opcija su željeli. U sljedećoj tablici možemo vidjeti frekvencije odgovora iz 2006. i iz 2013. godine.

Način oglašavanja	2006		2013	
	Frekv.	%	Frekv.	%
Web stranice	26	70,3	38	80,9
Ostali internet resursi	33	89,2	37	78,7
Tiskani promotivni materijal isključivo o organizaciji	17	45,9	19	40,4
Organizirana multimedijalna prezentacija organizacije	10	27,0	12	25,5
Prezentacija organizacije putem individualnih kontakata	31	83,2	34	72,3
Prezentacija organizacije u medijima	27	73,0	33	70,2
Organizacija se prezentira prvenstveno putem promotivnih materijala programa i projekata	28	75,7	20	42,6

Vidljivo je da postoje neke promjene u trendovima korištenja interneta i u promotivnim materijalima programa i projekata. Zanimljivo bi bilo vidjeti kako to da su se organizacije više oglašavale “ostalim internet resursima” 2006. godine, a manje 2013. godine. Znamo da se u međuvremenu pojavio *Facebook* fenomen, stoga bi bilo zanimljivo saznati smatraju li organizacije svoje Facebook profile web stranicama.

Ostvarenje programa po tromjesečjima

Kako bismo saznali jesu li različite manifestacije, programi i projekti ujednačeno raspodijeljeni tijekom cijele godine, tražili smo od predstavnika organizacija da nam navedu (okvirno ili prosječno) koliko je projekata i programa organizacija provodila u 2012. godini²⁹. Te su brojke trebali smjestiti u četiri tromjesečja (siječanj – ožujak, travanj – lipanj, srpanj – rujanj, listopad – prosinac). Rezultate možemo vidjeti u tablici.

29 Kontinuirane programe su trebali navesti kao jedan događaj, a ukoliko su trajali čitavu godinu, trebali su za svako razdoblje navesti taj program ili projekt kao jedan poseban događaj.

	N		Ar. sred.	Medijan	Std. dev.	Min.	Max.	Suma
	Valj.	N. o.						
Od 01. siječnja do 31. ožujka	45	2	3,47	2,00	4,331	0	25	156
Od 01. travnja do 30. lipnja	45	2	4,22	3,00	4,353	0	25	190
Od 01. srpnja do 30. rujna	45	2	4,27	3,00	4,707	0	25	192
Od 01. listopada do 31. prosinca	45	2	4,82	3,00	5,123	0	25	217

Kao što se može vidjeti, najviše je događaja u jesen-sko-zimskom razdoblju, a najmanje u zimskom razdoblju prema proljeću. Razlike u broju događaja među organizacijama su velike, što je i normalno s obzirom da je tako velika raznolikost u djelovanju organizacija. Također, velike su razlike između djelovanja različitih organizacija. Ukupan broj događaja se ne razlikuje značajno po tromjesečjima. Cjelokupan broj izjavljenih manifestacija je 755. Taj broj možemo uzeti s rezervom, ali moramo pretpostaviti da oscilacije ne mogu biti velike.

Strateški planovi organizacija

Vrlo je indikativan podatak da su 22 organizacije (46,8%) izjavile da imaju važeći strateški plan, a 24 (51,1%) da ga nemaju (od jedne organizacije nismo dobili podatak). Smatramo da su to indikativni podaci, prije svega jer veliki broj organizacija nema strateški plan unatoč činjenici da mnoge zaklade koje financiraju organizacije izvaninstitucionalne kulture kao uvjet za dugoročna financiranja traže posjedovanje strateškog plana. Strateški plan je i uvjet za apliciranje pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske za trogodišnja razdoblja.

Od organizacija koje su izjavile da imaju važeće strateške planove, većina ih je izjavila da su ga napravile “kao dio redovnog poslovanja organizacije” (18 [81,8%]), samo dvije organizacije su izjavile da su napravile strateški plan “zbog uvjeta donatora” (9,1%), i također dvije (9,1%) su izjavile da su ga napravile “kao rezultat treninga ili konzultacija s vanjskim stručnjacima”. Moguće je da među organizacijama koje su izjavile da nemaju strateški plan, postoji i određen broj onih koji ga zapravo imaju (ali su ga izradile samo *pro forma* radi uvjeta donatora), no to ne možemo sa sigurnošću tvrditi.

2006. godine organizacije koje su bile dio tadašnjeg istraživanja, izjasnile su se u sličnim brojkama. Njih 16 (43,2%) je izjavilo da posjeduju strateški plan, a 21 (56,8%)

da ga ne posjeduju. Tadašnji razlozi izrade strateškog plana od strane organizacija koje su ga izradile, bili su sljedeći: 7 organizacija (43,8%) ga je napravilo “kao rezultat treninga ili konzultacija s vanjskim stručnjacima”, dvije (12,5%) “radi uvjeta donatora”, te isto tako 7 (43,8%) “kao dio redovnog poslovanja organizacije”. Za istaknuti je činjenicu da je 2006. godine veći broj predstavnika organizacija članica mreže Clubture sudjelovao u edukacijskim radionicama izrade strateških planova u kulturi, pod vodstvom dr. sc. Sanjina Dragojevića, a rezultat radionica bio je izrađeni trogodišnji strateški plan organizacije.

Namjera nam je bila i kvalitativno obraditi vizije, misije i ciljeve iz strateških planova, no uvidjeli smo da takva tema zaslužuje poseban rad koji će, nadamo se, izaći u skorijoj budućnosti³⁰.

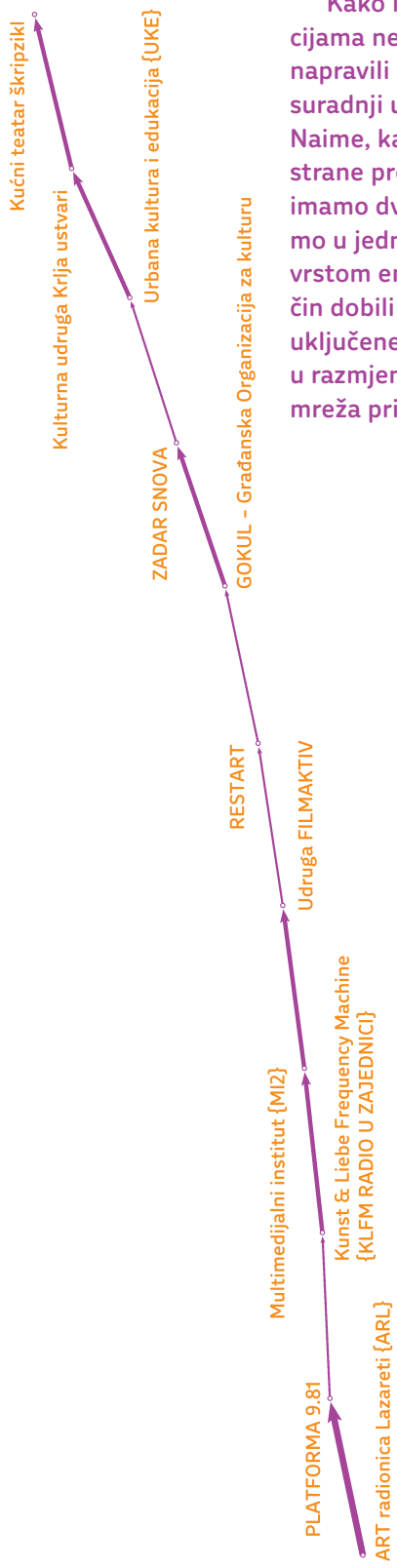
Mreža organizacija unutar mreže Clubture

Kako bismo ustanovili kakve su veze među organizacijama unutar mreže Clubture, odlučili smo se na analizu društvenih mreža. U cilju sakupljanja podataka za takvu analizu pitali smo predstavnike organizacija da rangiraju tri organizacije s kojima surađuju, komuniciraju, i smatraju ih važnima za svoju organizaciju³¹. Rezultat tako prikupljenih informacija prikazan je grafički.

Promjer mreže je 10, a taj promjer je baziran na najvećoj udaljenosti između dviju točaka u mreži, s tim da je ta udaljenost istovremeno i najmanja moguća udaljenost između tih dviju točaka, odnosno organizacija. Najveća udaljenost je između organizacija Art radionica Lazareti i Kućni teatar Škripzikl. U sljedećem grafičkom prikazu možemo vidjeti najkraći i najduži put između najudaljenijih točaka u mreži.

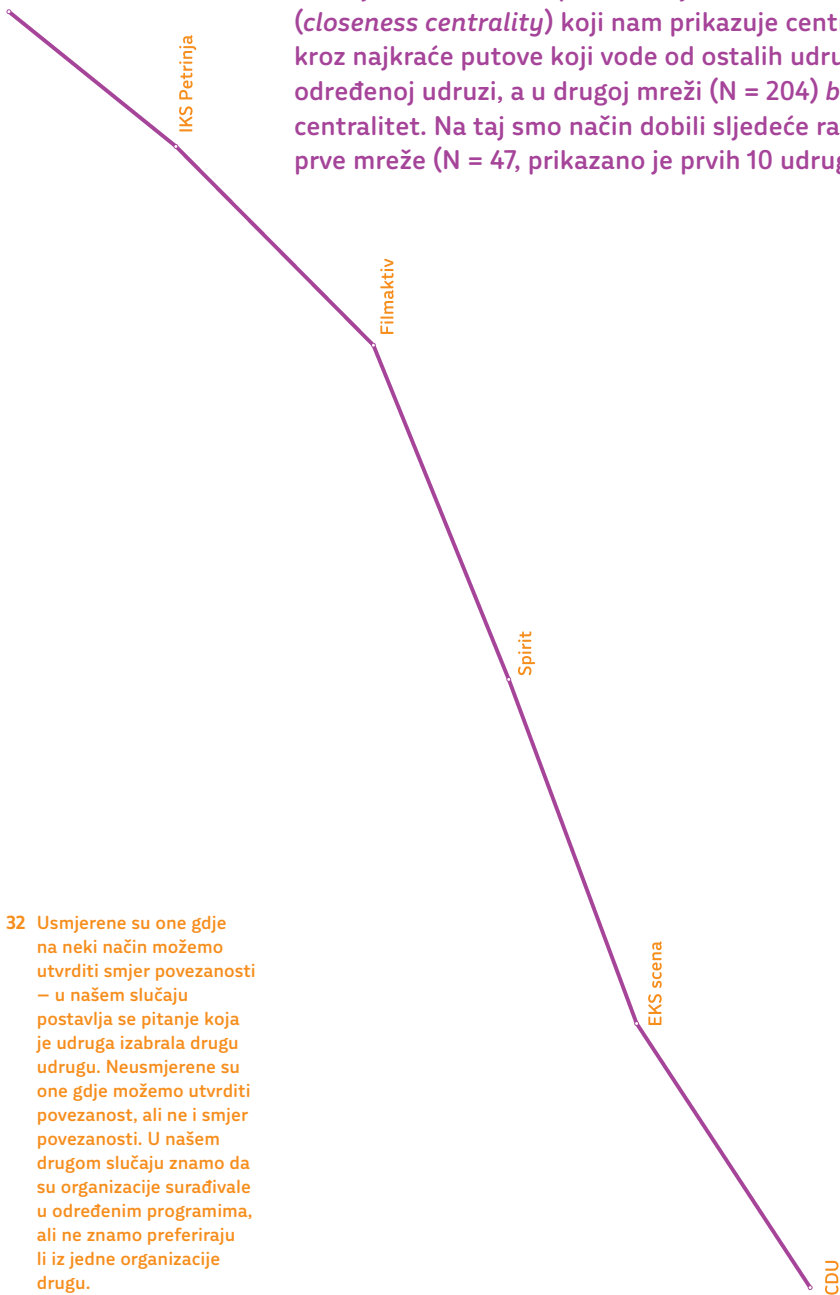
30 U dosadašnjoj analizi sadržaja često su se ponavljali koncepti tipični i za poduzetnički svijet poput “razvoja”, “istraživanja”, “zapošljivosti (umjetnika)”, “distribucija”, “tehnologija”, itd. Vjerojatno i sama forma strateškog plana ne dozvoljava udaljavanje od poduzetničkog i općenito privrednog rječnika.

31 Takva bi pitanja mogla biti odvojena kada bi se na svako isključivo koncentrirali.

Kako izjašnjavanje o povezanostima među organizacijama ne mora odražavati stvarne međusobne odnose, napravili smo mrežu organizacija pomoću stvarnog stanja suradnji unutar mreže Clubture od 2002. do 2013. godine. Naime, kada s jedne strane imamo organizacije, a s druge strane programe u kojima su te organizacije sudjelovale, imamo dvo-modalnu mrežu. Takvu mrežu lako pretvorimo u jednomodalnu, odnosno mrežu među samo jednom vrstom entiteta, u našem slučaju udruga. Na taj smo način dobili podatak da je promjer mreže Clubture (kad su uključene 204 organizacije koje su od početka sudjelovale u razmjeni programa) zapravo 5. Možemo zaključiti da je mreža prilično gusta.

Suncokret – centar za razvoj zajednice

Dvije najudaljenije organizacije unutar mreže Clubture su CDU i Suncokret.

Želimo li vidjeti koje udruge imaju centralne pozicije unutar mreže, doći ćemo do zanimljivih rezultata. Valja istaknuti da nije jednostavno odabrati mjeru centraliteta u mreži, a isto tako je teško usporediti rezultate dviju mreža iz našeg slučaja. Prije svega jer je jedna mreža (47 udruga) usmjerena, a druga (204 udruge) neusmjerena³². Za prikazivanje centraliteta udruga u mreži od 47 organizacija, odabrali smo prikazivanje centraliteta bliskosti (*closeness centrality*) koji nam prikazuje centralitet kroz najkraće putove koji vode od ostalih udruga prema određenoj udruzi, a u drugoj mreži (N = 204) *betweenness* centralitet. Na taj smo način dobili sljedeće rangliste kod prve mreže (N = 47, prikazano je prvih 10 udruga).

32 Usmjerene su one gdje na neki način možemo utvrditi smjer povezanosti – u našem slučaju postavlja se pitanje koja je udruha izabrala drugu udruhu. Neusmjerene su one gdje možemo utvrditi povezanost, ali ne i smjer povezanosti. U našem drugom slučaju znamo da su organizacije surađivale u određenim programima, ali ne znamo preferiraju li iz jedne organizacije drugu.

1. Drugo more
2. Multimedijalni institut (MI2)
3. Udruga Filmaktiv
4. Platforma 9.81
5. Udruženje za razvoj kulture (URK)
6. Udruga za promicanje kultura Kulturtreger
7. Udruga Domino
8. Art radionica Lazareti (ARL)
9. Autonomni kulturni centar Attack!
10. Restart

U drugoj mreži (N = 204) dobili smo sljedeću ranglistu (samo prvih 10).

1. Art radionica Lazareti
2. KUM
3. Udruga Filmaktiv
4. Autonomni kulturni centar Attack!
5. URK
6. PUŽ
7. Monteparadiso
8. Domaći – udruga za kreativni razvoj
9. Romb
10. K.V.A.R.K

Možemo vidjeti da organizacije, pri izjašnjavanju na ovaj način, više izabiru prestižne organizacije, a kad promatramo stvarno stanje, vidimo da su povezanije s drugim organizacijama s kojima dijele programe.

Zaključak

Kao što smo na samom početku naveli, ovo mapiranje nije istraživanje zasnovano na određenim hipotezama, već je prije riječ o svojevrsnom „popisu stanovništva“. Stoga, kao i u svakom popisu stanovništva, mnogi zanimljivi podaci izađu na svjetlo dana. U slučaju mreže Clubture, također smo imali prilike vidjeti neke zanimljive podatke vezane za funkcioniranje organizacija koje su članice mreže Clubture, ili će to tek postati.

Sad znamo da većina organizacija ima sjedište u Zagrebu, no, unatoč tome, većinu razmjene programa rade organizacije izvan Zagreba. Sznali smo i koje su županije

nezastupljene u mreži, a to otvara mogućnost budućih istraživanja u tom smjeru.

Kad pričamo o resursima, sada je jasnija slika kako su organizacije opremljene u smislu ljudskih, materijalnih i financijskih resursa.

Za prikazati sve ljudske resurse moramo početi od članstva, aktivnog i pasivnog, pa sve do volontera i zaposlenih pod raznim vrstama ugovora. Vidimo da broj članstava u udrugama varira, kao i broj zaposlenih. Zanimljiva je činjenica da većina zaposlenih u organizacijama čine žene, a da su kroz volonterski rad podjednako uključene žene i muškarci. Također, prosječna starost zaposlenih je oko 34 godine, a prosječna starost volontera oko 27 godina, što je svakako zanimljiv podatak. Važno je primijetiti i da se radi o nešto starijim osobama nego što bi se očekivalo.

Materijalni resursi su također poprilično neujednačeno podijeljeni. Točnije, postoje udruge koje nemaju previše resursa, i one koje ih imaju u većim količinama. Pritom mislimo na tehničku opremu, kao i na prostor. Organizacije uglavnom imaju prostor, makar ne znamo je li adekvatan, jer samo korištenje prostora ne govori dovoljno o njegovoj kvaliteti.

Financijski resursi su zanimljivi jer pokazuju da je jedan veliki broj organizacija u kategoriji do 100.000 HRK, a drugi iznad 400.000 HRK. S jedne strane postoje organizacije koje su izjavile da su imale budžet od 0 HRK, dok su druge imale i preko 8 milijuna HRK. Čini se da je moguće interpretirati članstvo u mreži Clubture kao stvar društvenog prestiža, odnosno statusa. Kad bismo ujedinili budžete svih organizacija, sveukupan iznos odgovarao bi budžetu grada od 60.000 stanovnika. Sredstva organizacija su najvećim dijelom dobivena iz javnih sredstava, bilo iz Hrvatske, bilo iz Europske unije. Situacija podsjeća na omladinske organizacije iz doba SFRJ, ali sad su te organizacije privatne i neprofitne. Država očito prebacuje dio posla koji je nekad bio isključivo u njenim rukama, u nevladin sektor. Naravno, to, kao i sve ostalo, treba dublje istražiti.

Organizacije često surađuju s drugim organizacijama u području izvaninstitucionalne kulture, kao i s umjetnicima, najčešće na lokalnoj razini.

Dobili smo i popis područja u kojima djeluju organizacije vezane za izvaninstitucionalnu kulturu. Kako je često teško objasniti čime se to zapravo bave neprofitne organizacije u kulturi, sad smo korak bliže nekim strukturiranijim definicijama. Sami se nismo htjeli upuštati u slaganje mogućih definicija, ali vjerujemo da će buduća istraživanja moći iskoristiti podatke koje smo ovdje sakupili.

Vidjeli smo kako organizacije stoje s članstvom u različitim domaćim i stranim mrežama. Može se steći dojam da organizacije i nisu učlanjene u mnoge mreže te da dominiraju dvije domaće mreže: Savez udruga Operacija Grad i Mreža mladih Hrvatske.

Što se tiče strateških planova, možemo vidjeti da ih gotovo polovica organizacija nema, što može biti pokazatelj neke vrste pomanjkanja ambicija ili nepostojanja želje za rastom. U jednom od budućih radova bit će detaljnije analizirani strateški planovi organizacija koje ih imaju. Vizije, misije i strateški ciljevi organizacija su toliko zanimljivi, da bi svaka analiza bila preopširna za mapiranje.

Na kraju, pri osvrtu na društvene mreže unutar mreže Clubture, vidjeli smo i koje su centralne organizacije po odabiru i po dijeljenju programa.

U budućnosti bi svakako trebalo dalje istraživati, ne samo mrežu Clubture, već cijelu izvaninstitucionalnu kulturnu scenu, kako bismo imali jasniju sliku situacije i mogućnosti razvoja.

Reference

- Kardov, Kruno; Pavić, Ivana; Višnić, Emina. *Istraživanje nezavisnog kulturnog sektora: mreža Klubtura/Clubture*. Savez udruga Klubtura, Zagreb, 2006.
- Kardov, Kruno; Pavić, Ivana. *Clubture: Profil organizacija i suradničke prakse*. U Vidović, Dea (ur.). 2007. *Clubture. Kultura kao proces razmjene. 2002.-2007*. Savez udruga Klubtura, Zagreb, 2007.
- Vidović, Dea (ur.). *Clubture. Kultura kao proces razmjene. 2002.-2007*. Savez udruga Klubtura, Zagreb, 2007.
- Višnić, Emina. *Regionalna inicijativa Clubturea*. U Vidović, Dea (ur.). 2007. *Clubture. Kultura kao proces razmjene. 2002.-2007*. Savez udruga Klubtura, Zagreb, 2007.

Dodaci

Popis udruga koje su pozvane u mapiranje

(redosljed nije abecedni)

- Art radionica Lazareti (ARL)
- Studio Artless
- Autonomni centar - ACT
- Autonomni kulturni centar Attack!
- Udruga Bacači sjenki
- BLOK – lokalna baza za osvježavanje kulture
- Centar za dramsku umjetnost (CDU)
- Domaći – udruga za kreativni razvoj
- Domino
- Drugo more
- Ekscena
- Fantastično dobra institucija – Fade in
- Udruga FAR
- Udruga Filmaktiv
- Gokul - Građanska organizacija za kulturu
- Umjetnička organizacija Kik Melone
- KONTEJNER | biro suvremene umjetničke prakse
- Udruga mladih muzeologa Kontraakcija
- Kulturna udruga Krlja ustvari
- Udruga za promicanje kultura Kulturtreger
- Umjetnička organizacija grupa
- Udruga K.V.A.R.K.
- Udruga za razvoj kreativnog življenja K-Zona
- Labin Art Express (LAE)
- Udruga Metamedij
- Multimedijalni institut (MI2)
- Monteparadiso
- Klub mladih Orlando
- Udruga Otompotom
- Platforma 9.81
- Udruga Poluga
- Restart
- Romb
- Sindikat biciklista
- Udruga za promicanje književnosti i kulture Skribonauti
- Sinjski urbani kulturni pokret (SKUP)
- Udruga Spirit
- Kućni teatar Škripziki

	N		Ar. sred.	Std. pogr. ar. sred.	Medijan	Mod	Std. dev.	Raspone	Min.	Max.	Ukupno
	Valj.	n. o.									
Ministarstvo kulture RH	45,00	2,00	101703,27	19888,69	50000,00	0,00	133417,39	557758,00	0,00	557758,00	4576647,00
Ministarstvo socijalne politike i mladih	44,00	3,00	78546,20	68180,86	0,00	0,00	452260,67	3000000,00	0,00	3000000,00	3456033,00
Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	44,00	3,00	0,07	0,07	0,00	0,00	0,45	3,00	0,00	3,00	3,00
Hrvatski audiovizualni centar - HAVC	45,00	2,00	27767,89	15916,89	0,00	0,00	106773,74	700000,00	0,00	700000,00	1249555,00
Vlada RH	44,00	3,00	1704,55	1704,55	0,00	0,00	11306,68	75000,00	0,00	75000,00	75000,00
Neko drugo tijelo državne uprave	44,00	3,00	1477,27	1093,17	0,00	0,00	7251,27	46000,00	0,00	46000,00	65000,00
Županija	45,00	2,00	7489,91	3244,15	0,00	0,00	21762,43	120000,00	0,00	120000,00	337046,00
Grad	45,00	2,00	74597,18	13764,72	33500,00	0,00	92336,58	393000,00	0,00	393000,00	3356873,00
Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva	45,00	2,00	66231,13	21084,29	0,00	0,00	141437,73	750000,00	0,00	750000,00	2980401,00
Zaklada Kultura nova	44,00	3,00	37823,93	7956,38	10,00	0,00	52776,68	180562,00	0,00	180562,00	1664253,00
Neka druga zaklada u RH	44,00	3,00	2568,81	1468,24	0,00	0,00	9739,22	50000,00	0,00	50000,00	113027,50
Strani kulturni centri: The British Council, Goethe-Institut i dr.	44,00	3,00	1415,00	605,00	0,00	0,00	4013,13	22500,00	0,00	22500,00	62260,00
Fond EU: IPA	44,00	3,00	35093,59	34082,34	0,00	0,00	226076,64	1500000,00	0,00	1500000,00	1544118,00
Fond EU: Culture 2007-2013	44,00	3,00	12483,52	7632,94	0,00	0,00	50631,18	245000,00	0,00	245000,00	549275,00
Fond EU: Youth in Action	44,00	3,00	1346,73	817,06	0,00	0,00	5419,75	30000,00	0,00	30000,00	59256,00
Fond EU: Europe for Citizens	44,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fond EU: Gruntvig/Comenius/Erasmus/Leonardo	44,00	3,00	2386,36	2386,36	0,00	0,00	15829,35	105000,00	0,00	105000,00	105000,00
Fond EU: Media	44,00	3,00	340,91	340,91	0,00	0,00	2261,34	15000,00	0,00	15000,00	15000,00
Neki drugi fond EU	44,00	3,00	5268,18	5268,18	0,00	0,00	34945,16	231800,00	0,00	231800,00	231800,00
Europska kulturna fondacija	44,00	3,00	16482,50	7930,21	0,00	0,00	52603,07	225000,00	0,00	225000,00	725230,00
Ostali međunarodni donatori	44,00	3,00	4680,23	2751,31	0,00	0,00	18250,13	97680,00	0,00	97680,00	205930,00
Članarine	44,00	3,00	230,43	120,89	0,00	0,00	801,86	4000,00	0,00	4000,00	10139,00
Donacije građana	44,00	3,00	3701,59	2469,00	0,00	0,00	16377,47	100000,00	0,00	100000,00	162870,00
Sponzori	44,00	3,00	1681,82	975,26	0,00	0,00	6469,15	40000,00	0,00	40000,00	74000,00
Ostali izvori	44,00	3,00	37659,23	20601,92	2596,25	0,00	136657,71	900000,00	0,00	900000,00	1657006,00

Tablice B

☰ Stolno računalo (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	13	27.7	29.5	29.5
	1	8	17.0	18.2	47.7
	2	5	10.6	11.4	59.1
	3	4	8.5	9.1	68.2
	4	3	6.4	6.8	75.0
	5	3	6.4	6.8	81.8
	6	2	4.3	4.5	86.4
	7	2	4.3	4.5	90.9
	8	2	4.3	4.5	95.5
	10	2	4.3	4.5	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
	Nema odg.	3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

☰ Prijenosno računalo (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	19	40.4	43.2	43.2
	1	11	23.4	25.0	68.2
	2	5	10.6	11.4	79.5
	3	6	12.8	13.6	93.2
	4	2	4.3	4.5	97.7
	7	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
	Nema odg.	3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

☰ Pisač (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	15	31.9	34.1	34.1
	1	15	31.9	34.1	68.2
	2	8	17.0	18.2	86.4
	3	4	8.5	9.1	95.5
	4	2	4.3	4.5	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
	Nema odg.	3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Faks uređaj (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	24	51.1	54.5	54.5
	1	18	38.3	40.9	95.5
	2	2	4.3	4.5	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3		6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Digitalni fotoaparati (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	23	48.9	52.3	52.3
	1	16	34.0	36.4	88.6
	2	3	6.4	6.8	95.5
	3	2	4.3	4.5	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3		6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Digitalna video kamera (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	24	51.1	54.5	54.5
	1	13	27.7	29.5	84.1
	2	2	4.3	4.5	88.6
	3	4	8.5	9.1	97.7
	11	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3		6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Server (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	31	66.0	70.5	70.5
	1	12	25.5	27.3	97.7
	3	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3		6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Video projektor (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	17	36.2	38.6	38.6
	1	15	31.9	34.1	72.7
	2	3	6.4	6.8	79.5
	3	8	17.0	18.2	97.7
	4	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.		3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Razglas (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	20	42.6	45.5	45.5
	1	20	42.6	45.5	90.9
	2	4	8.5	9.1	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.		3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ Diktafon/snimač (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	23	48.9	52.3	52.3
	1	16	34.0	36.4	88.6
	2	4	8.5	9.1	97.7
	3	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.		3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

☰ Mobilni telefon (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	22	46.8	50.0	50.0
	1	12	25.5	27.3	77.3
	2	5	10.6	11.4	88.6
	3	1	2.1	2.3	90.9
	4	3	6.4	6.8	97.7
	10	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ Skener (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	13	27.7	29.5	29.5
	1	27	57.4	61.4	90.9
	2	3	6.4	6.8	97.7
	3	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ Broadband internet veza (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	22	46.8	50.0	50.0
	1	22	46.8	50.0	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ Internet domena (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	6	12.8	13.6	13.6
	1	22	46.8	50.0	63.6
	2	6	12.8	13.6	77.3
	3	5	10.6	11.4	88.6
	4	2	4.3	4.5	93.2
	5	2	4.3	4.5	97.7
	10	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
	Nema odg.	3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

☰ Interna elektronička *mailing* lista organizacije (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	21	44.7	47.7	47.7
	1	17	36.2	38.6	86.4
	2	2	4.3	4.5	90.9
	3	1	2.1	2.3	93.2
	4	1	2.1	2.3	95.5
	5	1	2.1	2.3	97.7
	10	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
	Nema odg.	3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

☰ Elektronička *mailing* lista za javnost

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	18	38.3	40.9	40.9
	1	19	40.4	43.2	84.1
	2	2	4.3	4.5	88.6
	3	4	8.5	9.1	97.7
	5	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ Telefonski priključak (kom.)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	22	46.8	50.0	50.0
	1	15	31.9	34.1	84.1
	2	6	12.8	13.6	97.7
	3	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ Bežični pristup internetu

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	15	31.9	34.1	34.1
	1	25	53.2	56.8	90.9
	2	2	4.3	4.5	95.5
	3	1	2.1	2.3	97.7
	5	1	2.1	2.3	100.0
Ukupno	44	93.6	100.0		
Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0			

☰ E-mail adresa s domenom organizacije (npr. netko@imeorganizacije.hr)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %	
Valj.	0	13	27.7	29.5	29.5	
	1	11	23.4	25.0	54.5	
	2	3	6.4	6.8	61.4	
	3	3	6.4	6.8	68.2	
	4	1	2.1	2.3	70.5	
	5	1	2.1	2.3	72.7	
	6	4	8.5	9.1	81.8	
	7	1	2.1	2.3	84.1	
	10	3	6.4	6.8	90.9	
	15	3	6.4	6.8	97.7	
	20	1	2.1	2.3	100.0	
	Ukupno	44	93.6	100.0		
	Nema odg.	3	6.4			
Ukupno	47	100.0				

≡ LAN (lokalna mreža)

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	23	48.9	52.3	52.3
	1	19	40.4	43.2	95.5
	2	2	4.3	4.5	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.		3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

≡ VPN mobilna mreža

		Frekv.	%	Valj. %	Kum. %
Valj.	0	36	76.6	81.8	81.8
	1	7	14.9	15.9	97.7
	2	1	2.1	2.3	100.0
	Ukupno	44	93.6	100.0	
Nema odg.		3	6.4		
	Ukupno	47	100.0		

Edgar Buršić je rođen u Puli 1975. godine. Diplomirao je sociologiju na Filozofskom fakultetu na Sveučilištu u Zagrebu, doktorirao na Sveučilištu u Trstu. Od samog nastanka Saveza udruga Klubtura bio je predstavnik udruge Monteparadiso, članice saveza. U više je navrata bio član Vijeća za nove medijske kulture i kulturu mladih grada Pule, grada Rijeke te Županije Istarske.